

ČLENOVÉ KOMORY PODNIKŮ KOMEČNÍ BEZPEČNOSTI ČR

ČASOPIS BEZPEČNOST S PROFESIONÁLY VZNIKÁ DÍKY PODPOŘE TĚCHTO ČLENSKÝCH FIREM KPKB ČR:

ATALIAN CZ,s.r.o. AVIATICA, U Trezorky 921/2, CZ 158 00 Praha 5 - Jinonice www.abfacility.com 	HIGH SECURITY PRODUCTS, a. s. Pod stárkou 378/3 140 00 Praha 4 www.h-s-p.cz 	Agentura Pancéř, s. r. o. K dubu 2330/2b, Chodov 149 00 Praha 4 www.pancer.cz 	European Security Solutions s.r.o. Tyršova 3214/8 695 01 Hodonín www.eseso.cz
ATON Security s.r.o. Na Stráži 1576/35 190 00 Praha 9 www.cleanline.cz 	TRIVIS – Centrum vzdělávání, s.r.o. Na terase 355/8 182 00 Praha 8 www.trivis.cz 	ECES Institut, s.r.o. Kutuzovova 547/13 703 00 Ostrava www.eces.cz 	Hawking group, s.r.o. Rybná 716/24 110 00 Praha 1 michal.bavsenkov@gmail.com
Silvermen s.r.o. Bašty 6 602 00 Brno www.silvermen.cz 	ELSERVIS – Ivo Kolář Dědinská 898/15 161 00 Praha 6 	SIMACEK FACILITY CZ spol. s r. o. Trnkova 34 628 00 Brno www.simacek.cz 	WAKENHAT FIN s.r.o. Sazečská 560/8 108 00 Praha 10 Malešice www.wakenhat.cz
SYBENAM - Systém bezpečnosti na míru U Klavírky 2627/7 150 00 Praha 5 www.sybenam.cz 	ANIM plus – RS, s. r. o. Areál TJ MEZ, 775 01 Vsetín – Ohrada www.anim.cz 	General Provider s.r.o. Sídlo: Kodaňská 432/15 101 00 Praha 10 www.generalprovider.cz 	UNISEC s.r.o. Riegrova 54 261 01 Příbram www.unisek.cz
RAM SECURITY s. r. o. Na Výhledu 139 250 66 Zdiby www.security-cz.eu 	Security MCO s.r.o. Struha 865 517 54 Vamberk www.mco-security.cz 	Trade Corporations s.r.o. Mostecká 273/21 118 00 Praha 1 info@tcorp.cz 	SECURITY MONIT s.r.o. Hoblíkova 548/6 613 00 Brno www.security-monit.cz
APEurope s. r. o. Kaprova 42/14 110 00 Praha 1 www.apeurope.cz 	CENTURION loss prevention a. s. Kundratka 17/1944 180 82 Praha 8 www.centurionlp.cz 	ABAS IPS Management s. r. o. Jankovcova 1569/2c 170 00 Praha 7 www.abasco.cz 	Solidita s.r.o. Jeřábková 419 250 73 Radonice www.solidita.cz
Synergia management czech s.r.o. Drtinova 557/10 150 00 Praha 5 www.synergia.cz 	Česká pošta Security, s.r.o. Sídlo: Politických vězňů 909/4 Nové Město, 110 00 Praha 1 pistek.roman@cpost.cz 	ARES GROUP s.r.o. Libušská 189/12 142 00 Praha 4 www.ares-group.cz 	Preventa Service s.r.o. Kutuzovova 547/13 703 00 Ostrava – Vítkovice www.preventa.cz
SEKURO & Group s.r.o. Na Mlýnci 33/1a 702 00 Ostrava www.sekuro.cz 	Pro Bank Security, a. s. Václavské nám. 21 110 00 Praha 1 www.probank.cz 	O.K. SHOOTING Security, s.r.o. Záhradná 746/36 900 51 Zohor Slovenská republika www.sbs-shooting.sk 	Stratia s.r.o. Podolská 613/28 147 00 Praha 4 www.stratia.cz
OKO 69 s.r.o. Březinova cesta 192/1 412 01 Litoměřice www.oko69.cz 	RTH Security, s.r.o. Jaurisova 4 140 00 Praha 4 www.okoprahy.wa.cz 	PRIMM bezpečnostní služba s. r. o. Kutnohorská 309 109 00 Praha 10 www.primm.cz 	GADO s.r.o. Heřpická 11b 639 00 Brno www.gado.cz
Národní stálá konference o bezpečnosti (NSKB), z.s. Chudenická 1059/30 102 00 Praha 10 www.nskb.cz	INPOS SECURITY Křížkový Újezdec 42 251 68 Kamenice www.inpos.cz 	ČVUT - Fakulta biomedicínského inženýrství Sportovců 2311, Kladno https://www.fbmi.cvut.cz/ 	INCRISCO s.r.o. Sádecká 400 252 30 Řevnice info@incrisko.cz

Ing. Martin Neuschl
Šachetní 391
261 01 Příbram

ČASOPIS KOMORY PODNIKŮ KOMEČNÍ BEZPEČNOSTI ČR

ČERVENEC - ŘÍJEN / 2022

BEZPEČNOST

S PROFESIONÁLY

JAK NA BEZPEČNOU PŘEPRAVU?

PROTITERORISTICKÉ CVIČENÍ QUINTETO

SBS A KRITICKÁ INFRASTRUKTURA

ISSN 2336-4793

9 772336 479003

KPKB
KOMORA
PODNIKŮ
KOMERČNÍ
BEZPEČNOSTI
ČESKÉ REPUBLIKY

BEZPEČNOST S PROFESIONÁLY

Šéfredaktor
Mgr. Bc. Kateřina Poludová, DiS.

Jazyková spolupráce
PhDr. Alena Hasáková

Redakční rada
Ing. Václav Jahodář
Mgr. Bc. Kateřina Poludová, DiS.
Ivo Kolář
PhDr. Barbora Vegrichťová, Ph.D., MBA

Inzerce
kpkbcr@volny.cz

Nesignované fotografie a články
Redakce

Vydavatel
KPKB ČR, Vrážská 1562/24a, 153 00
Praha 5

Registrace
Bezpečnost s profesionály
MK ČR E 20140
ISSN 2336-4793

Tisk
Bittisk s r. o., B. Němcové 53,
746 01 Opava

Rozšiřování zdarma

Autorská práva vykonává vydavatel, užití celku nebo částí, rozmnožování a šíření jakýmkoli způsobem je bez výslovného souhlasu vydavatele zakázáno.

Na zadních stranách obálky
členové KPKB ČR

OBSAH

Jak na bezpečnou přepravu **2**
sedm základních kriminalistických otázek

Bezpečnostní plomby **3**
současné a moderní trendy

QUINTETO **5**
protiteroristické cvičení

Maďarsko **8**
zajišťování veřejného pořádku

Fyziodetekce **8**
psychologické aspekty

Detekce zvuku **15**
rozšíření schopností videokamer

Digitální vzdělávací materiály **16**
nejen pro budoucí policisty

Kritická infrastruktura **17**
soukromé bezpečnostní služby

Strach **19**
jeden ze zásadních jevů naší současnosti

Tvoje cesta **21**
akce a projekty Policie ČR

ÚVODNÍ SLOVO

Vážení čtenáři,

držíte v rukou podzimní číslo našeho odborného časopisu Bezpečnost s profesionály.

Časopis vznikl v této stále nelehké době, kdy po dvou letech starostí s epidemií covidu, která se negativně podepsala na našich osobních životech i na podnikání, čelíme nové krizi – energetické, ekonomické a potažmo sociální – kterou způsobila ve velké míře válka na Ukrajině a dopady s ní spojené.

Navzdory všem problémům, jímž jsme teď v běžném životě vystaveni prakticky všichni, Vás však chceme ubezpečit, že se na našich stránkách budeme i nadále zajímat o novinky a zajímavosti ze světa komerční bezpečnosti. Budeme se snažit pomáhat podnikatelům v této sféře – aktuálně zejména aktivní účastí při projednávání návrhu zákona o bezpečnostních službách, který se po prázdninách opět dostal na pořad dne, ale též budeme vyvíjet ohledně zlepšení podmínek činnosti podnikatelů tlak na vládu prostřednictvím Hospodářské komory ČR.

Věříme, že články, které naleznete uvnitř tohoto čísla, Vás svými náměty zaujmou, přinesou Vám poučení a udělají radost.

Za prezidium KPKB ČR Vám přeji příjemné prožívání podzimních dnů, více prosluněných než deštivých, a hodně sil k překonávání každodenních problémů této složité doby.

S úctou

Ing. Václav Jahodář
prezident KPKB ČR

JAK NA BEZPEČNOU PŘEPRAVU

At' už budete převážet vysoko hodnotový náklad sami nebo vám službu poskytne specializovaný partner, pro skutečně bezpečné přemístění takového nákladu je nezbytná důkladná příprava. Doporučuji, abyste využili mnoha generacemi prověřené pravidlo sedmi základních kriminalistických otázek. Tyto otázky a odpovědi na ně vám poskytnou informace podstatné pro plánování opravdu bezpečného vysoko hodnotového transportu.

Otázka č. 1 – Kdo?

Kdo je vlastně zákazník? Je to vaše firma? Nebo náklad převážíte pro někoho jiného? Jaké je postavení na trhu, vztahy s konkurencí, ale i dodavateli a odběrateli? Byla společnost předmětem nebo terčem nějakých kontroverzí?

Otázka č. 2 – Co?

Co se vlastně převáží? Jaká je hodnota nákladu? Jaká je likvidita? Je na převoz potřeba speciální povolení či licence? Jaká je po tomto nebo podobném zboží poptávka na trhu, a to i neoficiální? Existují nějaká omezení nebo podmínky přepravy (např. AVSEC, TAPA, ISO, mezinárodní přeprava, CMR)?

Otázka č. 3 – Kdy?

Jedná se o přepravu plánovanou a pravidelnou, tedy opakovanou? Nebo jde o jednorázovou záležitost? Transport bude probíhat ve dne, nebo v noci? Ve všední den, nebo o víkendů či ve svátek? Nakládá se vždy ve stejný den nebo čas? Bude místo určení dosažené jízdou v kuse? Pokud bude třeba dělat (bezpečnostní) přestávky, kdy (a kde) to bude?

Otázka č. 4 – Kde?

V jaké lokalitě se nakládá, kde se případně překládá a kde se bude vykládat? Jsou tato místa zajištěná? Po jaké trase se bude náklad pohybovat? Jsou na ní plánována omezení např. kvůli stavebním pracím? Jsou na ní nepřehledná a potenciálně nebezpečná místa? Jaká je na trase obvyklá frekvence dopravy? Je trasa využívána opakovaně?

Otázka č. 5 – Jak?

Jaké je logistické a bezpečnostní zajištění? Jak a kým je přesun plánován? Bude přepravní vozidlo nakládáno ve standardní čas a na standardním místě, nebo bude odbavováno přednostně či v nestandardním režimu? Je přeprava komunikována s příslušnými složkami IZS? Podílí se některá ze složek IZS aktivně na převozu? Je nastavená spolupráce se soukromou bezpečnostní službou, případně dohledovým centrem?

Otázka č. 6 – Čím?

Jaké technické prostředky jsou využity? Je předepsán způsob zabezpečení? Jedná se o prostředky používané obvykle, nebo pouze pro tuto přepravu, respektive přepravy – v případě, že jde o převozy opakované? Jsou tyto prostředky v bezvadném stavu?

Otázka č. 7 – Proč?

Proč vlastně potřebujeme takový náklad chránit? Co se stane, pokud do místa určení nedojede nebo dorazí poškozený či nekompletní?

Po zodpovězení výše uvedených otázek bychom měli mít dostatek informací pro analýzu rizik a přijmout návrh opatření k jejich redukci, a to včetně odhadu nákladů.

Další nezbytnou podmínkou pro bezpečnou přepravu je vypracování a udržování aktuálnosti bezpečnostní dokumentace, zejména standardních operačních procedur (SOP) a krizových plánů a postupů. Před každým převozem

ověřte, zda je dokumentace aktuální, zaměřte se zejména na telefonní kontakty. Nezapomeňte na tzv. incident management a jeho pravidelné vyhodnocování a přenášení relevantních informací do dokumentace a tím i do praxe.

Zajistěte personálu odpovídající materiálně technické zabezpečení (vhodná výstroj a výzbroj, dopravní prostředky a jejich označení, komunikační prostředky...) a pravidelně prověřujte jeho stav a funkčnost.

V neposlední řadě věnujte dostatečnou pozornost personálu. Prověřujte informace, které vám o sobě sdělí uchazeči o zaměstnání, těm zařazeným na „senzitivní“ práci se věnujte průběžně. Vyberte a zajistěte svým lidem odpovídající vzdělání a výcvik, nelitujte vynaložených prostředků na kvalitní teoretické i praktické vzdělávání svých důležitých lidí.

Skutečně není málo toho, co je třeba pro zdárný průběh přepravy vysoko hodnotového nákladu zajistit, na co je třeba pamatovat a co kontrolovat. Pokud se ale tomu všemu nechcete nebo nemůžete odpovídajícím způsobem věnovat, najměte si specializovaného partnera. Společnost, která je připravena pro vás bezpečnou přepravu zajistit. A než si vyberete, měřte dvakrát.

Ing. Jiří Giptner
Executive Consultant
DIGNITARY SERVICE s.r.o.

SOUČASNÉ A MODERNÍ TRENDY V POUŽITÍ BEZPEČNOSTNÍCH PLOMB

Bezpečnostní „produkty“ v různém provedení se používají od nepaměti. Vždy když bylo potřeba zabezpečit zásilku nebo předmět proti neoprávněné manipulaci, měli lidé tendenci využít možnost zamezení této manipulace. Například pečetní vosk a pečetní prsten toho mohou být krásným příkladem.

V naší společnosti EUROSEAL standardně dělíme bezpečnostní produkty na plomby, samolepky a sáčky. Bezpečnostní plomby lze rozdělit na plomby plastové a kovové, plastové dále na plomby s plastovou nebo kovovou kleštinou, kovové na lankové a kontejnerové. Jiné dělení plomb má význam vzhledem k možné identifikaci jejich poškození. V této souvislosti, i ve vztahu k příslušným normám, dělíme plomby na indikativní, bezpečnostní a vysoce bezpečnostní. Rozdíl je jednak v použitých materiálech a jednak, a to především, v praktické demontáži těchto prvků. Zatímco u indikativních plomb lze prvek demontovat pouze rukou, tedy za použití lidské síly, u vysoce bezpečnostních plomb je nutno použít patřičné nářadí, například pákové kleště – jedná se tedy o překonání mechanické překážky za využití nástroje, což má v případě přezkumu jiné právní ohodnocení.

Bezpečnostní plomby se používají v různých odvětvích činnosti. Významné využití mají například v potravinářském a chemickém průmyslu, bankovním sektoru, při zajištění vodoměrů, plynoměrů nebo elektroměrů a také v

logistice, kde plní důležitou funkci zejména při přepravách atraktivního zboží. Vysokého stupně zabezpečení však lze dosáhnout pouze v kombinaci se systémovými kontrolami.

Společnost EUROSEAL působí na trhu od roku 1995. Za tuto dobu vyvinula vlastní vysoce technicky vyspělé produkty, které splňují ty nejnáročnější požadavky na bezpečnost. Výroba každé bezpečnostní plastové plomby je rozdělena do několika kroků, od lisování těla plomby a kleštiny, přes kompletaci ke značení. Značení probíhá technologií hluboké ražby, termotiskem nebo laserem. Nejvyšší prioritu má jedinečnost značení, je nezbytné zamezit výrobě duplicitního produktu.

Bezpečnostní samolepky a sáčky mohou obsahovat řadu bezpečnostních prvků a jejich kombinací. U samolepek se jedná především o tzv. sandwichovou strukturu, která umožňuje při neoprávněné manipulaci oddělit jednotlivé vrstvy samolepky od sebe a odkrýt tak požadovaný bezpečnostní prvek. Dále jsou využívány například hliníkové nosné folie, které umožňují vylišovat do struktury samolepky bezpečnostní holo-

grafický motiv. Vysoce bezpečnostní samolepky potom využívají další kombinace speciálních bezpečnostních prvků na bázi teplotních a chemických detekčních proužků, mikronáseků a speciálních podkladových lepidel. U bezpečnostních sáčků, jsou kromě toho používány také speciální mikrotexy, které zabezpečují lemy jednotlivých obalů. U obou výše zmíněných produktů je samozřejmostí jedinečné bezpečnostní značení, bez jakýchkoli duplicit.

Nad rámec těchto bezpečnostních produktů a jejich kombinací vznikají další softwarová a hardwarová zařízení. Tato zařízení významně posilují celý proces zabezpečení požadovaného produktu nebo nákladu.

Naše společnost EUROSEAL nabízí bezpečnostní systém Check-in. Jedná se o prototyp uceleného produktu pro bezchybnou a unifikovanou evidenci práce s číselnými řadami bezpečnostních plomb. Check-in je postaven na zkušenostech z každodenní komunikace s klienty a uživateli plomb, na vývoji nových řešení a pečlivém sledování moderních trendů trhu s bezpečnostními produkty (<http://checkin.euroseal.cz/>).

Systém správného používání bezpečnostních plomb, jejich evidence a rozdělení kompetencí v jednotlivých procesech je klíčem k úspěchu vedoucímu k optimálnímu zabezpečení.

Základem je jedinečné číslo plomby, které se nikdy neopakuje a zaručuje originalitu bezpečnostního prvku. S tímto unikátním číslem by mělo být náležitě zacházeno. Zpravidla se číslo eviduje při plombování, výstupní kontrole, opuštění areálu apod. Součástí kontroly je její záznam, kde by mělo být uvedeno číslo plomby spolu s dalšími údaji, přesnou polohou, časem plombování atd. Systém nevyžaduje instalaci speciálních aplikací ani softwaru. Vybavení představuje mobilní telefon s fotoaparátem a aplikací pro čtení QR kódu, mobilní připojení k internetu nebo wi-fi. Hlavním prvkem je plomba se speciálním QR kódem. Po jeho naskenování dojde k automatickému přesměrování na mobilní stránku, kde mohou být doplněny další informace (registrační značka vozu, jméno řidiče, jméno kontrolora, doplnění GPS pozice, fotografie plomby). Automaticky dochází k doplnění čísla plomby, GPS adresy místa skenování, IP adresy použitého zařízení, typu a barvy plomby, data a času skenování, přičemž tato pole nelze žádným způsobem měnit. Jediným kliknutím

jsou všechna data společně odeslána do databáze, kde vytvoří jeden záznam (jeden řádek). Data mohou být následně zobrazena, tříděna a zpracovávána dle potřeb klienta.

Obsluha k databázi přístup nemá a pracuje jen se stránkou odesílací. Duplicitní číslo nebo opakovaný pokus o odeslání kódu plomby nelze do databáze nahrát. Duplicitní záznam nebo pokus o něj, může být také zaznamenán. Spolu se záznamem může být odeslána fotografie dokumentující celistvost a uzavření bezpečnostní plomby. Aplikace běží v reálném čase online.

Dalším z moderních produktů je „chytřá“ plomba. Jde o kombinaci mechanického a elektronického zařízení, které zabezpečuje prostor s přepravovaným nákladem. Při jakémkoli napadení mechanické části plomby, změně trasy, změně předpokládané rychlosti atd. vysílá elektronická část signál SOS, který umožňuje oprávněným osobám okamžitě zasáhnout.

Vzhledem k tomu, že při využívání bezpečnostních produktů se nepotkáváme pouze s pokusy o neoprávněnou manipulaci za účelem napadení plomby, ale také s pokusy o padělání bezpečnostního prvku, přináší naše firma EU-

ROSEAL na trh jedinečný bezpečnostní prvek ve formě „identifikačního“ pigmentu. Jedná se o speciální směs anorganických oxidů, kterou lze ve formě příměsi přidat do plastového granulátu, papíru nebo i kovu. Přítomnost tohoto pigmentu lze následně identifikovat pomocí detektoru naladěného na spektrum těchto oxidů. Velmi jednoduchou formou a rychle tedy potenciální uživatel zjistí, zda je identifikovaný bezpečnostní prvek pravý.

Obecně lze konstatovat, že stejně jako v jiných oblastech lidské činnosti tak i v oblasti vývoje a výroby bezpečnostních prvků se představivostí meze nekladou. Vždy je však třeba mít na paměti, že sebelepší bezpečnostní prvek bez správně nastaveného bezpečnostního procesu postrádá smysl.

Ing. Evžen Babůrek, Ph.D.
předseda představenstva
Chairman of the Board

Kontrola kontaminace
u zasahujících policistů.
(vlastní zdroj)

PROTITERORISTICKÉ CVIČENÍ QUINTETO S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ

Protiteroristická cvičení jsou v poslední době prioritou bezpečnostních složek. Představují jeden ze stěžejních úkolů států Evropské unie (EU), jenž cílí na spolupráci a koordinaci činnosti členských států v dané problematice. V tomto duchu proběhlo i cvičení bezpečnostních složek členských států EU s námětem „Zásahy na nebezpečné látky“.

Ke klíčovým prioritám států EU patří zajištění bezpečnosti obyvatel. V rámci této priority a v návaznosti na sérii teroristických útoků spáchaných od roku 2015 přijala EU různá opatření k zastavení terorismu, respektive ke snížení rizik teroristických útoků. V rámci boje proti terorismu jsou za zajištění své bezpečnosti primárně odpovědné jednotlivé členské státy, nicméně uvedené teroristické útoky jednoznačně ukazují, že je nutné rovněž přijetí kolektivní odpovědnosti – tu musí nést členské státy EU společně.

Evropská unie přispívá k ochraně svých občanů tím, že působí jako hlavní fórum pro spolupráci a koordinaci členských zemí v uvedené oblasti. Do této oblasti spadá také provádění mezinárodních protiteroristických cvičení s cílem potvrzení připravenosti konkrétních bezpečnostních složek členských států na teroristický útok a také prověření jejich vzájemné mezinárodní kooperace při řešení těchto incidentů.

Teroristickým trestným činem je jednání, jehož cílem je:

- závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo,

- nepřipustným způsobem přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se určitého jednání zdržela,
- závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace.

EU v současnosti zkoumá možnosti, jak lépe shromažďovat, sdílet a využívat informace z terénu s cílem:

- zpřístupnit tyto údaje bezpečnostním složkám členských států, a to prostřednictvím příslušných databází EU,
- zlepšit proces trestního prověřování, vyšetřování a stíhání.

Z výše uvedených důvodů Evropská komise, která toto cvičení financovala, určila na základě rámcové smlouvy společnost Mezinárodní institut pro bezpečnost a krizové řízení (dále jen ISEM Institut) se sídlem ve Slovenské republice jako vedoucího partnera pro projekt „Analýza mezer při odhalování hrozeb CBRN a organizace přeshraničního cvičení“. V rámci tohoto projektu byl společností ISEM Institut proveden přehled hrozeb a následně bylo vytvořeno 74 možných scénářů teroristických útoků za využití chemických, biologických, radioaktivních a jaderných látek (dále jen CBRN látky). V rámci druhé etapy projektu byl vybrán jeden z výše uvedených scénářů, který byl následně využit v rámci navazujícího praktického mezinárodního cvičení s názvem QUINTETO.

Podstatou tohoto mezinárodního cvičení bylo prakticky otestovat mezinárodní a přeshraniční výměnu zpravodajských informací a reakci bezpečnostních složek vynucující právo dotčených států na vysoce pravděpodobné teroristické hrozby s využitím CBRN látek neznámého původu. Pro cvičení QUINTETO byla vybrána kombinace zneužití chemických a radiologických materiálů. Scénář byl koncipován na dvě základní fáze, a to fázi teoretickou, která byla prováděna formou štabního (stolního) cvičení, a následnou fází praktickou – formou terénního cvičení. Samotné cvičení se týkalo šesti členských států EU vybraných Evropskou komisí (Francie, Německo, Belgie, Polsko, Česká republika a Slovensko). V roli pozorovatelů bylo zapojeno dalších 11 zemí (Bulharsko, Kypr, Dánsko, Estonsko, Řecko, Maďarsko, Nizozemsko, Portugalsko, Rumunsko, Španělsko, Švédsko).

První, teoretická fáze cvičení

Proběhla 11. až 15. března 2019. V této fázi byl nastolen scénář, který popisoval výměnu zpravodajských informací ve spojení s fiktivními zeměmi severní Afriky mezi ISEM Institutem, Evropským policejním úřadem (EUROPOL) a donucovacími orgány členských států. V rámci těchto zpravodajských informací byly provedeny i OSINT analýzy (získávání informací z veřejně dostupných zdrojů – např. na sociálních sítích), které obsahovaly informace potvrzující teroristické propagandy a shoty z TV News a které měly účastníky připravit na provedení adekvátních opatření.

Hlavní dějová linie cvičení začíná fiktivní analýzou EUROPOLu, na jejímž základě jsou dnes země EU ohrožovány teroristickou organizací ISTA, jež se v důsledku napojení na síť NEXSTA stala stále důležitější zejména v zemích Ropperta

a Loripa (třetí země severní Afriky). Radikalizovaným podezřelým osobám z tohoto regionu, napojeným na různé země EU včetně východní Evropy, se podařilo vybudovat v EU silné zázemí a pravděpodobně připravit na území EU teroristický útok za využití CBRN látek neznámého původu.

Druhá, praktická fáze cvičení

Po úvodní, především informativní fázi cvičení následovala druhá, praktická fáze, kdy dotčené státy, účastníci se cvičení, zkoušely reakce na výše uvedené informace. Tato fáze proběhla v termínu od 18. do 22. března 2019. Scénář započal v Polsku, kde bylo ukradeno vozidlo legálně převážející radioaktivní izotopy na Slovensko. Teroristická skupina prováděla přepravu ukradeného radioaktivního materiálu přes dotčené státy, kdy v průběhu přepravy cíleně měnila vozidla a trasy s cílem znemožnit dopadení a překazít provedení teroristického útoku. V průběhu přepravy, při výměně vozového parku, prováděly osoby v improvizovaných laboratořích s ukradeným materiálem chemické pokusy, s cílem efektivně upravit materiál na konečný útok.

Dle průběžně zjišťovaných informací bylo patrné, že se teroristická skupina snaží vyvíjet tzv. „špinavou bombu“. Jedná se o výbušný systém, kdy je primárním cílem rozptýlit prostřednictvím nálože běžné konvenční výbušniny radioaktivní materiály a tím zamořit (kontaminovat) určité oblasti. V průběhu přepravy zájmového radioaktivního materiálu a celkové přípravy teroristické skupiny na provedení útoku byly dokumentovány policejními složkami jejich cesty. Policejní orgány Polska, Slovenska, České republiky, Německa, Belgie, s podporou EUROPOLu, vynaložily veškeré úsilí, aby podezřelé sledovaly, zaskytkovaly, případně zajistily pachatele. Zároveň probíhala intenzivní mezinárodní spolupráce, především v oblasti výměny operativních informací, s cílem lokalizovat pachatele, dokumentovat vše, co souviselo s jejich činností (nové registrační značky – dále jen RZ, výměna vozidel, cestovních dokladů, trasování pohybu pachatelů, informace o zajištěných chemických stopách v improvizovaných laboratořích, zjištěná telefonní čísla, jména a národnosti spolupachatelů v dotčených státech). Jednalo se tedy o komplexní balík veškerých dostupných operativních informací, které mohly pomoci lokalizovat pachatele, zajistit jej a znemožnit spáchání teroristického útoku.

V rámci uvedené výměny informací byla otestována i nová komunikační platforma „SIENA X“, která byla vytvořena ve spolupráci ISEM Institutu s Evropskou komisí. Tato platforma byla přizpůsobena pro operativní použití v terénu prostřednictvím jakéhokoli mobilního telefonu, tabletu nebo iPodu. Dále byla využívána zavedená policejní centra přeshraniční spolupráce, případně Národního kontaktního bodu proti terorismu. V rámci této platformy byla také provedena zkouška on-line přenosu z vybraných částí cvičení (z teoretické části a převážně pak z praktické části). Díky této funkcionalitě byly pro všechny účastníky cvičení, především však pro pozorovatele a hodnotitele cvičení, dostupné záběry konkrétních zákroků speciálních jednotek jednotlivých zúčastněných států.

V praktické části cvičení pak byly v jednotlivých státech vyzkoušeny taktické zákroky v potenciálně kontaminovaných oblastech. Jednalo se především o zadržení pachatelů, provedení pátrání po osobách a věcech, zajišťování důkazních prostředků. Veškeré činnosti všech zasahujících jednotek byly vždy prováděny v příslušných ochranných prostředcích, kdy si jednotlivé státy

mohly vyzkoušet své taktické postupy a své technické vybavení vhodné pro výše uvedené činnosti.

Zapojení České republiky

V České republice byl vývoj cvičení následující. V rámci provedených opatření na hraničních přechodech, permanentních kontrol dostupných kamerových systémů a prací motorizovaných hlídek Policie České republiky (PČR), byla provedena lokalizace možného místa úkrytu pachatelů, které bylo v odlehklém, opuštěném areálu. V důsledku nebezpečnosti celé skupiny, rizik ukradených materiálů a na základě vyhodnocených operativních informací od bezpečnostních složek Polska a Slovenské republiky bylo rozhodnuto o okamžitém zásahu. Došlo k zadržení podezřelých osob, zajištění materiálů a provedení dalších nezbytných opatření s cílem minimalizace rizik při neodborné manipulaci s radioaktivním materiálem a dalšími chemickými látkami.

Zadržení podezřelých osob bylo provedeno prostřednictvím zásahové jednotky útvaru rychlého nasazení PČR (URNA), která také následně provedla bezpečnostní prohlídku celé budovy, kde byl zásah proveden. Následovala jejich radiologická kontrola a předání pracovníkům Národní centrály proti organizovanému zločinu, služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky (dále jen NCOZ SKPV PČR) k provedení výsledků s cílem zjištění dalších informací. Výsledky bylo potvrzeno, že hlavní pachatelé se již nevyskytují na území ČR a také že proběhla výměna motorového vozidla. Bylo vyhodnoceno podezření, že před svým odjezdem prováděli tito pachatelé v lesní chatové osadě chemické pokusy. Na základě těchto informací bylo rozhodnuto o provedení leteckého průzkumu s cílem lokalizace uvedeného objektu a také o provedení

Speciální CBRN skupina
PČR s boxem pro uložení
kontaminovaných stop.
(vlastní zdroj)

Zadržení pachatele SWAT team Gendarmerie IRCGN.

(vlastní zdroj)

leteckého radiologického monitoringu přilehlé oblasti. Letecký průzkum byl proveden v součinnosti s Leteckou službou PČR a s pracovníky Státního ústavu radiální ochrany, v. v. i. (SÚRO, v. v. i.).

Na základě leteckého průzkumu byla následně provedena pozemní pátrací akce na vyhledání osob a věcí ve vytypované oblasti, kterou provedli příslušníci Stálé pořádkové jednotky (SPJ Praha PČR). Pro tuto činnost byli všichni příslušníci vybaveni mimo jiné i samostatnými GPS moduly, které vysílaly on-line souřadnice příslušníků do mobilního štábního pracoviště. GPS souřadnice se ihned zobrazovaly na mapových podkladech a vedoucí pátrací akce tedy mohl operativně, prostřednictvím vysílačky, koordinovat pohyb příslušníků po celé oblasti.

V rámci pátrací akce byl v lesním porostu zajištěn objekt, kde byly spatřeny etikety chemických látek, a dále byla nedaleko tohoto objektu zajištěna neznámá osoba. Po provedení bezpečnostní prohlídky, a to jak na možnou přítomnost zbraní, tak na podezření kontaminace osoby, byla tato osoba předána pracovníkům NCOZ SKPV PČR. Jimi byly provedeny výsledky s cílem zjištění dalších informací, majících vztah k prověřované události. Dále bylo těmito příslušníky prováděno permanentní střežení celé oblasti s cílem zamezit vniknutí nepovolaných osob. Po ukončení pátrací akce byli všichni příslušníci prostřednictvím mobilní dekontaminační linky Státního ústavu jaderné, chemické a biologické ochrany, v. v. i. (dále jen SÚJCHBO, v. v. i.), dekontaminováni.

Specializovaným týmem NCOZ SKPV PČR v součinnosti s pracovníky SÚJCHBO, v. v. i., byl proveden bezpečnostní průzkum k provedení detekce, a případná identifikace CBRN látek. Byla stanovena míra kontaminace prostředí, kde následně probíhal navazující pro-

cesní úkon, bezpečnostní prohlídka jiných prostor.

Po této prohlídce a stanovení míry rizik a určení míry ochranných prostředků bylo provedeno navazující kriminalistické ohledání zajištěného vozidla, které užívaly zadržené osoby k přepravě. Také bylo cílem zajistit v objektu v lesním porostu veškeré důkazní prostředky, které mohly souviset s činností pachatelů. Z důvodu možné kontaminace neznámou látkou celé oblasti byly tyto činnosti prováděny v ochranných prostředcích a procesně zajištěné stopy byly zajišťovány dle standardů NATO, tedy jako vzorky s neznámou chemickou látkou. Takto zajištěné stopy byly vloženy do speciálního přepravního boxu, který byl po následné dekontaminaci přepraven na specializované pracoviště SÚJCHBO, v. v. i., k provedení znaleckých zkoumání v chráněném prostoru uvedeného laboratoře.

Veškeré zjištěné informace o vozidlech, jejich RZ, zajištěné chemické vzorce a mobilní telefony, jejich čísla, výpisy hovorů i krátkých textových zpráv (SMS), jména spolupachatelů a další informace vyplývající z provedených výsledků byly průběžně předávány kooperujícím policejním partnerům dotčených států EU k provedení adekvátních opatření.

V rámci tohoto cvičení byly v ČR procvičeny konkrétní složky PČR, jejich technické vybavení pro práci v potenciálně kontaminované oblasti, možnosti detekce, případně identifikace CBRN látek, jejich výcvik, vzájemná kooperace, možnosti nasazení a připravenost pro takto náročné situace.

Konečná fáze cvičení

Proběhla ve Francii, kde bylo nasimulováno provedení předpokládaného teroristického útoku na civilní obyvatelstvo.

Jednalo se o použití výbušného systému s neznámou chemickou látkou v dopravním prostředku a k následnému zamoření blízkého okolí. Při útoku bylo simulováno zabití nebo zranění většího množství civilních osob. Byla zde procvičována selekce raněných, identifikace obětí, zajišťování stop a komplexní dokumentace celého místa incidentu. Dále bylo speciální jednotkou rychlého nasazení (SWAT tým) provedeno zadržení pachatelů a provedení ohledání laboratoře, kde pachatelé finálně zpracovali CBRN látky k provedení teroristického útoku.

Závěrem je nutno konstatovat, že cvičení tohoto charakteru je zapotřebí neustále opakovat. Zapojily se nejen bezpečnostní složky Integrovaného záchranného systému, ale také další instituce (jak státní, tak vědecké), kdy bylo možno díky jejich propojení scénář cvičení úspěšně zrealizovat. Jednotky požární ochrany nebyly do cvičení fyzicky zapojeny, ale měly o události povědomí a o všech důležitých částech a fázích cvičení byly spravovány. V okamžiku, kdy by nedostačovaly síly a prostředky zapojených složek, přišla by na řadu i součinnost s Hasičským záchranným sborem ČR. A to nejen v detekci, ale hlavně v zajištění dekontaminace všech zasahujících složek.

pplk. Ing. Zdeněk Petřík

Ing. Petra Kadlec Linhartová

České vysoké učení technické v Praze
Fakulta biomedicínského inženýrství, Kladno

Použitá literatura:

Kolencik, M. (2018) Quinteto+Counter CBRN Terrorism Exercise, NCT Magazine <http://nct-magazine.com/nct-magazine-june-2019/quintetoplus-counter-cbrn-terrorism-cross-border-exercise/>

MAĎARSKO A ZAJIŠŤOVÁNÍ MÍSTNÍCH ZÁLEŽITOSTÍ VEŘEJNÉHO POŘÁDKU

Maďarsko představuje zemi, která je v mnoha parametrech podobná České republice. Na rozloze zhruba 93 030 km² se nachází okolo 9,7 milionů obyvatel (poslední sčítání lidu probíhá aktuálně v říjnu 2022). Administrativně se země strukturuje na 20 vyšších administrativních území (19 žup a Hlavní město Budapešť), ty se dále dělí na 197 dalších jednotek: 174 okresů (járások) a 23 městských částí v rámci Budapešti (kerületek). Obcí je uváděno 2 683, z toho 322 je označováno jako města.

Orgány prosazování práva

Spektrum orgánů prosazování práva v Maďarsku je poněkud košatější než v ČR. Představují je:

- Policejní sbor Maďarska (dále členěný do tří částí: Národní policie, Národní ochranná služba a Protiteroristické centrum).
- Státní nepolicejní orgány prosazování práva, disponující určitými vyšetřovacími kompetencemi (Parlamentní stráž a Národní daňová a celní správa).
- „Doplňkové orgány prosazování práva“ (někdy označované jako kvazipolicejní struktury) jsou pak z hlediska této studie nejzajímavější: výslovně je uváděno, že se jedná o místní orgány prosazování práva, občanské dobrovolnické bezpečnostní organizace a soukromé bezpečnostní společnosti.

Místní orgány prosazování práva

Co se týče společných aspektů místních orgánů prosazování práva, je třeba zdůraznit, že se nejedná o policisty, příslušníky, ale o osoby s právním vztahem k obci (zaměstnance, v některých případech i dobrovolníky). Spektrum kompetencí příslušného bezpečnostního personálu kontrolují příslušná ministerstva (vnitřní, spravedlnosti, veřejné správy) a národní policejní složky, s nimiž úzce spolupracují. Tato spolupráce je údajně někdy značně formální. Ačkoli

obce a místně příslušné policejní složky jsou povinné podepsat dohodu vymezující jejich vzájemné vztahy (dalo by se říci koordinační dohodu), v některých lokalitách k tomu nedošlo – a mnohde jinde není tato dohoda v praxi vůbec dodržována (ať již z důvodu pasivity obce, nebo kvůli pasivitě Národní policie). Jen zhruba 300 obcí, obvykle těch nejlidnatějších, provozuje skutečnou bezpečnostní politiku a vyčlenilo pro tento účel konkrétní personál.

Prosazování práva na úrovni místní samosprávy je financováno především z jejího vlastního rozpočtu. Státní podpora je minimální. O celé problematice neexistují jednoznačné přehledy či databáze, s výjimkou určitých místně či časově omezených akademických studií.

Téma role obcí v bezpečnostním systému státu bylo řešeno již velmi záhy po změně společenských poměrů. Zákon LXV-1990, o roli místní samosprávy (článek 8), hovořil o tom, že obce samy stanoví a budou plnit úkoly týkající se místních záležitostí veřejného pořádku a ochrany obyvatelstva. Mezi povinnostmi obcí v této oblasti patřily výslovně následující oblasti:

- Organizování místních systémů včasného varování.
- Vytváření a implementace místních programů prevence kriminality, včetně zajištění neodkladné pomoci obětem kriminality (přístřeší a jídla).
- Odborná komunikace s veřejností o bezpečnostních otázkách.
- Šíření informací a doporučení týkajících se bezpečnosti.
- Zprostředkování služeb podporujících zajišťování vnitřní bezpečnosti.
- Aktivita v oblasti ochrany přírody (včetně potírání černých skládek).
- Poskytování většiny místních služeb, včetně správy pouličního osvětlení, mateřských a základních škol, zdravotnických a sociálních zařízení a dalších veřejných budov.

Ve většině obcí, zejména v těch menších, mohou tyto aktivity zůstat jen na papíře. Právní rámec, ve kterém se obce pohybují (jejich povinnosti a práva při zajišťování místních záležitostí veřejného pořádku), se přitom dále rozvíjel. Konkrétně je třeba zmínit zákony LXIII-1999 a CLXXXIX-2011 (o místních samosprávách v Maďarsku). Zde se dočteme, že úkolem místních samospráv je přispívat k zajištění bezpečnosti na teritoriu obcí. Zákon stanoví obcím povinnost plnit související úkoly, respektive zřídit místní orgány odpovědné za bezpečnostní agendu.

Právní předpisy záměrně neuvádějí úplný výčet činností orgánů místní samosprávy, který by bylo v této souvislosti třeba vykonávat – pro ilustraci je zmíněna nejcharakterističtější agenda:

- Úkoly stanovené samosprávou v oblasti prevence kriminality a veřejného pořádku.
- Kontrola, dohled a schvalování zvláštních místních norem (vyhlášek).
- Činnosti s cílem udržovat místní veřejný pořádek a bezpečnost.
- Udržování pořádku na pozemních komunikacích (dohor na místě dopravních nehod; hlídka na přechodech v okolí školek a škol).
- Ochrana majetku samosprávy.
- Udržování pořádku v prostředcích veřejné dopravy.
- Plnění úkolů souvisejících s ochranou životního prostředí a v rámci přírodních rezervací místního významu.
- Ochrana dětí, mládeže a seniorů, školení a vzdělávání veřejnosti a mládeže (včetně potírání záškoláctví).

Další úpravy pak přinesl zákon CXX-2012, který výslovně hovoří o možnosti zřizovat tělesa označitelná jako obecní policie (Önkormányzati Rendészet, ÖR). V současnosti je možné tato tělesa na-

**Úředníci dohledu nad veřejným prostorem v rámci XII. buda-
pešťského okrsku se zaměřují i na doprovod revizorů v prostřed-
cích hromadné dopravy.**

(zdroj: Januártól még több közterület-felügyelő kíséri az ellenőroket. XII. kerület; Ittlakunk.hu, 27. XII. 2012. <https://12.kerulet.ittlakunk.hu/kozlekedes/121227/januartol-meg-tobb-kozterulet-felugyelo-kiseri-az-ellenoroket>)

**V rámci Národní univerzity veřejné služby absolvují studenti první-
ho a druhého ročníku čtyřtýdenní letní stáž na různých útvarech
ředitelství městské policie. Studenti získávají vhled do místních
záležitostí veřejného pořádku, kontrolních aktivit na obecní úrovni
a agendy ochrany přírody.**

(zdroj: Nyári gyakorlaton az nke hallgatói. Fővárosi Önkormányzati Rendészeti Igazgatóság, 27. VII. 2018. <http://www.kozterulet-felugyelet.hu/hirek/nyari-gyakorlaton-az-nke-hallgatoi>)

**Občanská stráž v rámci okresu Pápa (župa Veszprém; asi 59 000
obyvatel) – působí obvykle ve společné hlídce s policistou.**

(zdroj: Új tagokat vár soralba a Pápa Városi Polgárőrség. Pápa-ma.hu, 10. VII. 2018. https://papa-ma.hu/index.php?op=cikk_reszletes&id=18471)

lézt v hlavním městě a větších městech země (jejich personál mohou tvořit stovky, ale i jen jednotky osob). Strážníci mohou provádět své pochůzky ozbrojení, avšak za velmi přísných podmínek.

Další formou místních organizací pro-sazování práva v Maďarsku je Úřad pro dohled nad veřejným prostorem (Közterület-felügyelet, KF). Příslušný personál (dozorci, dohlížitelé), který obvykle nosí modré uniformy, sice může vykonávat zatýkání a jiná policejní opatření, ale při plnění těchto úkolů jsou jeho členové neozbrojeni (rozhodně co se týče střelných zbraní) a jejich činnost je obvykle omezena na prevenci kriminality a pokutování pachatelů drobných přestupků. Pokud jsou konfrontováni se závažnějším zločinem, je jejich povinností vyrozumět příslušníky Národní policie.

V praxi se však nemusí jednat o takto jednoznačně pojatá řešení. Ani představitelé obcí nemusí disponovat jasnou představou o rolích příslušných těles. I personální substrát, který je v určité obci možné použít, je různý (z hlediska věku, zdravotní způsobilosti, vzdělání, vycviků či jiných ukazatelů).

Různé kategorie místních pořádkových jednotek mohou být rozhodnutím místní samosprávy sloučeny do jedné organizace (názvosloví je v tomto ohledu v Maďarsku velmi pestré). Výjimkou nejsou ani tělesa zaměřující se na výkon činností mimo zástavbu, na venkově, v lesích (Ochrana přírody, Polní stráž, „Rangers“, „Šerifové“ nebo Venkovská policie – Mezőőrség). Jejich personál je obvykle vyzbrojen brokovnicemi, ale tyto zbraně lze použít pouze pro sebeobranu. V rámci svých kompetencí mohou ukládat pokuty a bránit pachatelům v útěku až do příjezdu policie (příčemž mohou používat pouta a psy). Tyto osoby pak nemusí být ani zaměstnanci obce, ale může se jednat o členy dobrovolnických těles (viz v textu dále).

Občanské dobrovolnické bezpečnostní organizace

Nepřehlédnutelnou součástí bezpečnostních struktur Maďarska je dobrovolnická platforma, Občanská stráž (Polgárőrség), jejíž kořeny se datují k roku 1991. Zastřešující organizací, propojující celostátní, regionální (župní) a lokální (obecní) dobrovolníky, je Asociace národní občanské stráže (Országos Polgárőr Szövetség, OPSZ) – původně nazývaná Národní sdružení organizací sebeobrány (Önévelmi Szervezetek Országos Szövetsége, ÖSZOSZ).

Změna názvu s sebou nesla i změnu stylu komunikace se státem – namísto kritiky státu a policejních sil za objektivní i subjektivní selhání, nastala etapa symbiózy, kdy si stát bezpečnostní dobrovolníky doslova hýčká.

Mezi vládou (státem) a Asociací probíhají setrvalé konzultace, trvále je obnovován podpis oboustranné strategické dohody. Finanční podpora Asociace v průběhu času roste a pohybuje se okolo 1 miliardy forintů ročně (v přepočtu více než 57 milionů korun). K tomu je potřeba přičíst i další podporu, například ve formě vozidel (roku 2014 se jednalo o dar 150 vozidel od Ministerstva pro rozvoj venkova; další dary ve formě automobilů, jízdních kol a motocyklů poskytuje dobrovolníkům Ministerstvo vnitra a Národní daňová a celní správa).

V současnosti (2019) je uváděno, že v rámci organizace působí více než 60 000 členů, ve zhruba 2 000 místních organizacích po celé zemi. Vozový park organizace čítá odhadem okolo 1 200 automobilů a množství dalších vozidel.

Soukromé bezpečnostní společnosti

Sektor soukromé bezpečnosti v Maďarsku je značně robustní: údajně se jedná až o 3 000 firem, 127 000 licencovaných strážců a 1 700 soukromých detektivů. V celoevropském srovnání to představuje velmi vysoké číslo. Nezřídka se jedná o firmy, které byly ze strany státu nebo obce přímo pověřeny určitou preventivní činností. Vnímání soukromého sektoru ze strany veřejnosti však zatím není příliš pozitivní – a také někteří policisté a bezpečnostní dobrovolníci považují tento personál paradoxně spíše za konkurenty než partnery.

Prostor pro extremisty – byl zredukován, ale nezmizel

Maďarsko patří mezi země, kde objektivně i subjektivně vnímaná míra bezpečí v některých lokalitách vedla k hledání „řešení“ po linii politicky vyprofilovaných (extremistických) uskupení, slibujících vládu pevné ruky. To jen dokresluje nebezpečí, které plyne z dlouhodobé absence oficiálních přístupů veřejné správy k bezpečnostním výzvám na místní úrovni.

• První vlna extremismu souvisela s činností uskupení Maďarská garda – sdružení na ochranu tradic a kultury (Magyar Gárda Hagymányórzó és Kulturális Egyesület). Zenit této platformy spadl do let 2007 až 2009 a souvisel s nástupem Hnutí za lepší Maďarsko (Jobbik Magyarorszáért Mozgalom), označovaného v té době za šovinistickou a krajně nacionalistickou platformu. Maďarská garda, čítající údajně „několik tisíc“ členů, byla roku 2009 v Maďarsku soudně zakázána, ale navázala na ni další uskupení.

• Druhá vlna extremismu spadala do let 2009/2010 až 2014 a souvisela s existencí Maďarského hnutí sebe-

obrány za lepší budoucnost (Szebb Jövőért Magyar Önévédelem, SZJPE).

• Třetí vlna extremismu navázala na předchozí v roce 2014 a trvá do současnosti. Reprezentuje ji Maďarské hnutí pro sebeobranu (Magyar Önévelmi Mozgalom, MÖM), respektive jiné menší „sebeobránné“ a „mládežnické“ organizace, orientované přinejmenším na velkomadarskou ideologii.

Některé obce (jako třeba Tiszavasvári, okolo 12 500 obyvatel), kde Hnutí za lepší Maďarsko na základě výsledků obecních voleb určitou dobu vládlo, zřídily své obecní bezpečnostní sbory. Tato tělesa byla nezřídka zaměřena na „romskou zločinnost a potírání lichvy“. Konkrétně v Tiszavasvári bylo toto těleso pojmenováno četnictvo (Csendország), což mnohým připomíná dobu konce druhé světové války, kdy zde působily stejnojmenné milice Strany šípového kříže.

Právě v té době se nicméně situace obrátila a nastal boom oficiálních obecních bezpečnostních těles všeho druhu. Zároveň došlo k nárůstu počtu „oficiálních“ bezpečnostních dobrovolníků. Nastalo tak prakticky „vytunelování“ prostoru, který předtím zabírali extremisté, a jeho zaplnění tělesy podporovanými státem či obcemi. Koneckonců i Hnutí za lepší Maďarsko je dnes vnímáno jako „standardní“ pravicově-populistická platforma, součást koalice vymezující se vůči státotraně Svaz mladých demokratů (Fiatal Demokraták Szövetsége; Fidesz).

V dnešním Maďarsku tak je možné „extremistické“ bezpečnostní iniciativy vní-

mat v daleko omezenější míře. Nejviditelnějším případem jsou tělesa spojená s hnutím Naše vlast (Mi Hazánk), které se od Hnutí za lepší Maďarsko oddělilo roku 2018 a které vede László Toroczka (v letech 2013 až 2022 starosta obce Ásotthalom, okolo 3 800 obyvatel). Právě tato obec, na samé hranici se Srbskem, byla a je dějištěm řady incidentů souvisejících s migrací po tzv. balkánské cestě. Na vrcholu migrační vlny zde prudce vzrostla kriminalita (krádeže vozidel, vloupání do vozidel, krádeže jízdních kol, různé formy obtěžování). Vedení obce tak bylo jedním z podporovatelů projektu hraničního plotu. Zdejší pětičlenný oddíl venkovské stráže (Mezőőrség) podporovalo údajně až 18 dalších dobrovolníků patřících do tzv. Národní legie (Nemzeti Légió). Společnými silami na vrcholu migrační vlny zachytávali „stovky migrantů“ měsíčně, které se snažili vracet zpět do Srbska. Toroczka se díky medializaci stal celostátně známým politikem, který se zaměřil na opuštěný nacionálně-šovinistický elektorát. Nyní je poslancem, angažujícím se mimo jiné okolo myšlenky obnovy hranic Uherska před rokem 1918 nebo vystupující proti „diktátu“ Evropské unie a za „posílení přátelství s Ruskou federací“. Národní legie byla nicméně roku 2020 zrušena, respektive prohlášena za sloučenou s Maďarským hnutím pro sebeobranu.

doc. Mgr. Oldřich Krulík, Ph.D.
AMBIS vysoká škola, a. s.
odbor centrální analytiky Služby
krimínální policie a vyšetřování
Policie České republiky

Zdroje:

- A polgárőrség élen jár a bűnmegelőzésben. Eger Televízió, 28. VI. 2018. <http://www.tveger.hu/2018/06/28/a-polgarorseg-elen-jar-a-bunmegelozesben/>.
- Fővárosi Önkormányzati Rendészeti Igazgatóság. <http://www.fori.hu>.
- CHRISTIÁN, László. Overview of Law Enforcement in Hungary, with Special Respect to Local Level Law Enforcement. Magyar Rendészet, 2017, No. 4. p. 143-155. <http://real.mtak.hu/117119/1/cl-overviewoflawenforcementinhungarywithspecialrespecttolocallevellawenforcement2017.pdf>.
- Jármuveket kapott a polgárőrség. Biztonságpiac, 4. III. 2014. <http://biztonsagpiac.hu/jarmuveket-kapott-a-polgarorseg>.
- Kerékpáros járőrszolgálatot indít a miskolci önkormányzati rendészet. Siker a Dó, 9. V. 2014. http://sikerado.hu/magyarorszag-on/kivalo/kerkepáros-jarorszolgálatot-indit_a_miskolci_onkormanyzati_rendeszet/.
- Magyar Önévelmi Mozgalom. <https://magyar-onvedelem.hu/>.
- Megalakult a csendőrség Tiszavasváriban. Kuru-c.info, 20. IV. 2011. <http://kuruc.info/r/2/77912/>.
- MÉSZÁROS, Péter. Megalakult a Magyar Önévelmi Mozgalom. Pesti Srácok, 18. X. 2014. <https://pestisracok.hu/megalakult-magyar-onvedelmi-mozgalom/>.
- Mi Hazánk's EP Program: 'Roma Problem', Opposing Migration, Russia-Friendly Politics. Hungary Today, 21. V. 2019. <https://hungarytoday.hu/mi-hazanks-ep-program-roma-problem-opposing-migration-russia-friendly-politics/>.
- Országos Polgárőr Szövetség. <https://www.opsz.hu/>.
- THORPE, Nick. Hungary's Roma Encounter 'Gypsy Crime' Gendarmes. BBC News, 8. VII. 2011. <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-13544903>.
- V Maďarsku se zformovalo krajně pravicové hnutí, které chce konkurovat Jobbiku. Česká televize, 11. VII. 2017. <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2177266-v-madarsku-se-zformovalo-krajne-pravicove-hnuti-ktere-chce-konkurovat-jobbiku>.

**Nejednoznačně vnímaná hlídka v obci Ásotthalom, u hraniční
bariéry na samotném jihu země.**

(zdroj: Wenn Ex-Türsteher Jagd auf Flüchtlinge machen. Tim Roehn, 3. VIII. 2016. <https://www.timroehn.de/wenn-ex-tuer-tuer-C2%ADste%C2%ADher-jagd-auf-fluecht-C2%ADlinge-ma-C2%ADchen>)

PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY VYUŽITÍ FYZIODETEKCE PŘI REALIZACI SOUKROMÉ DETEKTIVNÍ ČINNOSTI

Fyziodetekční vyšetření je založeno na principu emocionálních změn vyvolaných reakcemi na kladené kritické (diferentní) otázky.

„.... Emocionální změny se promítají do celého lidského organismu, a proto je lze z teoretického hlediska zaznamenat na základě pozorování kterékoliv oblasti tohoto organismu. Experimentální psychologie a všechny ostatní disciplíny zabývající se touto sférou a využívající zjištěné poznatky však obvykle vycházejí jen z několika ukazatelů takového změn. Ukazatele jsou voleny tak, aby umožnily sledování změn a jejich registraci.“

Emocionální zážitky člověka dělíme do dvou základních skupin:

- **city (vyšší city)** – skupina vyšších citů nás z hlediska fyziodetekce (fyziodetekčního vyšetření) tak dalece nezajímá;
- **emoce (nižší city)** – sem řadíme „nejjednodušší emocionální prožitky, které jsou spojeny s uspokojováním nebo neuspokojováním základních (organických) potřeb“; do této skupiny emocí (emocionálních prožitků) řadíme rovněž ty, „které souvisejí s počitky a vnímáním člověka...“ – vnímané podněty a počitky vyvolávají v nervové soustavě tzv. emocionální reakce: „Charakteristickým rysem těchto emocionálních reakcí je to, že jsou vyvolávány okamžitou situací, poměrně brzy slábnou a po změně situace zcela zmizí.“

Emocionální prožitky (zážitky) jsou stejně jako ostatní psychické procesy funkcí mozku. V jejich fyziologickém mechanismu zaujímá důležité místo podkorová část mozku. Právě proto, že v podkorových vrstvách mozku jsou uložena centra řídící vegetativní nervovou soustavu a regulující práci vnitřních orgánů, existuje zde těsné spojení emocí a různých funkcí organismu, souvisejících se změnami např.:

- v činnosti srdce (zrychlení pulsu při rozčilení),
- v činnosti cév (např. zrudnutí nebo zblednutí při strachu, vzteku apod.),
- v činnosti žláz s vnitřní sekrecí a s nimi spojenými změnami svalové energie,
- v činnosti žláz s vnější sekrecí (slzné, potní, slinné žlázy),
- v činnosti hlasivek (výška a zbarvení hlasu souvisí s frekvencí a intenzitou kmitání hlasivek),
- teploty těla a dýchacích orgánů.

Významná je skutečnost, že emoce souvisejí s nepodmíněnými reflexy. Na pod-

korové procesy má řídící vliv mozková kůra. V mozkové kůře je také uložena paměť. S ohledem na skutečnost, že lidské emoce souvisejí a jsou těsně spjaty s tzv. druhou signální soustavou, je možno je vyvolat i slovem, tedy kladením kritických otázek, tj. otázek spojených s určitými prožitky a zážitky uloženými v paměti. Ty vyvolávají emocionální reakce, které nacházejí odezvu ve vegetativní soustavě, prostřednictvím níž je možno je registrovat.

Jednotlivé aspekty emočních zážitků označujeme jako tenze, což představuje:

- buď stupeň napětí,
- nebo stupeň uvolnění.

Napětí na jedné straně a uvolnění na straně druhé (jeden i druhý pól) je možno považovat za projev oscilací akční hladiny. Akční hladinu lze pak objektivně identifikovat v podobě fyziologických ukazatelů. Aktivační teorie emocí je založena na teorii aktivačního systému.

Aktivace představuje komplexní fyziologický a psychický jev, v němž případné změny představují celkovou reakci organismu. S emočním napětím se zřetelně mění některé funkce organismu. Tyto změny ve fungování organismu (fyziologické změny) je možno sledovat a registrovat elektrofyziologickými metodami. Projevy emocí (emoční projevy) na periférii organismu zprostředkovává systém vegetativního nervstva. Podstatnou vlastností emocionálních projevů, resp. fyziologických projevů (fyziologických změn), je pak skutečnost, že je nelze volním úsilím (vůlí) potlačit či ovlivnit. Proto také mohou posloužit jako objektivní signál emočních projevů, které se jinak člověk snaží potlačit či utlumit.

A právě tyto skutečnosti mají rozhodující význam pro fyziodetekci (fyziodetekční vyšetření), která je založena právě na principu těchto skutečností. Pozornost těmto skutečnostem začali vědci věnovat již v prvním desetiletí dvacátého století. Těmito problémy se začal zabývat především americký psycholog W. M. Marson, švýcarský psycholog a psychiatr C. G. Jung, ale také italský kriminolog K. Benucci.

Základní charakteristikou emocí je to, že mohou být vyvolány nejrozličnějšími vnějšími podněty a jevy. Podle toho, jaký význam tyto podněty v životě člověka mají, vzbuzují u něj emoce. Emoce tedy vyjadřují vztah člověka k vnějším podnětům. Takovýto vztah se může projevit jako strach, žal, radost, rozhořčení, soustrast, pokora, láska, urážka apod.

Charakteristické rysy emocí:

a) Subjektivnost a individuálnost

„.... Emocionální zážitky závisí nejenom na objektivní skutečnosti, ale především na subjektu, který je prožívá.“

b) Polarita (protikladnost)

Vztah člověka k podnětu může být kladný, neutrální nebo záporný. Každý kladný emocionální zážitek má protiklad v záporném emocionálním prožitku. Emocionální zážitky tudíž mají svou polaritu. Indiferentní (nekritická) otázka vyvolává neutrální pocit a od něho odvozený neutrální zážitek a neutrální reakci. Naproti kritická (diferentní) otázka vyvolává buď kladný, nebo záporný vztah, tedy kladný, nebo záporný emocionální zážitek a od toho také odvozenou adekvátní emocionální reakci.

c) Aktivnost a pasivnost

Emocionální prožitky (zážitky) působí na činnost člověka buď kladně, záporně nebo neutrálně. Podle toho také prožitky člověka a vlivy na jeho činnost dělíme na kladné, neutrální a záporné.

d) Síla (intenzita)

Emocionální zážitky se od sebe liší silou (intenzitou) prožívání.

e) Doba trvání

Emocionální zážitky se od sebe liší rovněž dobou (délkou) trvání.

f) Rozlišení

Souvisí s dělením emocionálních zážitků člověka na emoce (nižší city) a city (vyšší city).

S problematikou fyziodetekce souvisí rovněž reflexy.

„Reflex můžeme definovat jako nervovou soustavou zprostředkovanou zákonitou odpověď organismu na vnější nebo vnitřní podnět... Reflex probíhá po automaticky přesně vymezené dráze, které se někdy nepřesně říká reflexní oblouk. Reflexní dráhu lze rozdělit na tři části. První část tvoří nervová zakončení ve smyslovém orgánu – receptoru, kde dochází k zakódování působící vnější energie v nervový vzruch a k jeho přenosu po dostředivé (senzitivní, aferentní) nervové dráze do určité skupiny nervových buněk v centrálním nervovém systému. Druhou část reflexní dráhy tvoří skupiny nervových buněk v nervovém ústředí, kde dochází k vzájemnému připojování vzruchu z jedné skupiny buněk na druhou až k těm, které jsou s to vyslat vzruch k příslušnému efektoru. Poslední částí dráhy je skupina buněk v ústředí, kde začíná odstředivá (motorická, eferentní) nervová dráha, po které je vzruch veden do příslušného výkonného orgánu – efektoru (ve svalu nebo žláze) a uveďe je do činnosti. Této reakci efektoru na podráždění receptorem říkáme reflex.“

Zde je třeba si uvědomit v souvislosti s průběhem reflexu existenci tzv. reflexního oblouku.

Reflexní oblouk zahrnuje:

- receptor (smyslový orgán přijímající podnět)

- vlákna dostředivého nervu
- centrum nervové soustavy (v mozku nebo míše)
- vlákno odstředivého nervu
- výkonný orgán – efektor (sval, žláza apod.)

„Podstatnou úlohu při reflexu, má dráha vzruchu v centrální nervové soustavě. Podle toho, po jaké dráze vzruch v centrální nervové soustavě probíhá, rozlišujeme reflexy nepodmíněné a podmíněné.“

Z hlediska fyziodetekce jsou významné především nepodmíněné reflexy.

Podmíněné reflexy mohou v případě fyziodetekce souviset s výcvikem k oklamání fyziodetekčního vyšetření. V psychice osoby podrobené fyziodetekčnímu vyšetření vznikne na položenou kritickou otázku (na vnější podnět) automatická reakce v podobě vzruchu (emocionálního napětí), který pronikne do center mozkové kůry, kde dochází ke

vzniku nepodmíněných reflexů, jakožto vrozené odpovědi organismu na emocionální napětí, a k vyvolání reakce ve vegetativní soustavě, jak bylo uvedeno již dříve (např. ke zrychlení srdeční činnosti, vylučování žláz s vnitřní sekrecí, vylučování žláz s vnější sekrecí apod.).

Průběh fyziodetekčního vyšetření:

- kritická otázka
- sluchový vzruch
- průchod vzruchu po dostředivých nervech
- příjem vzruchu v centrální nervové soustavě
- vznik emocionálního napětí – vzruch
- zpracování vzruchu v centrální nervové soustavě
- průchod zpracovaného signálu – reakce z centra po odstředivých nervových vláknech k efektoru
- změny na periférii organismu – vznik emocionálního napětí – reakce v efektoru (změny srdeční činnosti, změny v činnosti dýchacích orgánů, vyměšování žláz s vnitřní sekrecí, vyměšování žláz s vnější sekrecí apod.)
- registrace změn na přístroji – např. změna teploty těla, změna galvanické reakce, změna dechové frekvence, změny hlasu, změny krevního tlaku, změna tepové křivky atd.
- interpretace změn zaregistrovaných přístrojem specialistou – odborníkem
- kriminalisticko bezpečnostní interpretace
- bezpečnostně kriminalistická příprava dalších doplňujících otázek – na základě předchozích výsledků
- opakování cyklu vyšetření

Okolnosti znemožňující (vylučující) použití fyziodetekce:

a) Osoba trpí trvale či dočasně duševní (psychickou) chorobou nebo poruchou

Jednak jde o případy, které trestní právo označuje jako sníženou přičetnost, nebo dokonce nepřičetnost, tedy případy, v nichž osoba pro duševní poruchu v době spáchání trestného činu, případně v době, kdy by mělo být prováděno fyziodetekční vyšetření, nemohla rozpoznat nebezpečnost svého jednání. Radíme sem také všechny druhy psychóz, stavy krajní nervozity apod., jež se projevují v době, kdy by mělo být fyziodetekční vyšetření prováděno. „V těchto případech je nutno vycházet z předem shromážděných materiálů... a v případě, že takové materiály nejsou k dispozici a je podezření na některou z poruch nebo chorob, je třeba provést alespoň orientační psychologické či psychiatrické vyšetření příslušným odborníkem.“

Není-li s ohledem na charakter soukromé detektivní činnosti ani toto možné, je třeba věc s příslušným odborníkem alespoň konzultovat.

b) Osoba není schopna chápat smysl kladených otázek a význam odpovědí na ně

Do této oblasti je třeba zařadit především nízký (dětský) věk, psychicky (duševně) nezralou osobnost, osobu s nízkým IQ, zpomaleným myšlením, podstatně sníženou schopností soustředit se, poruchami paměti, příznaky senility projevujícími se v rámci kalendářního či biologického stárnutí apod.

U těchto kontraindikací „... je třeba uvést, že je není možno brát jako obecně závazné, ale je třeba zkoumat vliv těchto skutečností na konkrétní osobu případ od případu.“

c) Osoba je trvale nebo dočasně postižena bolestivým onemocněním (onemocněním působícím akutní bolest)

„Bolestivé stavy samy o sobě působí velmi silně na psychiku člověka a mohou vyvolat fyziologické reakce, které se projevují negativním ovlivněním, příp. překrytím reakcí vyvolaných podněty přicházejícími k vyšetřované osobě ve formě pokládání otázek. Proto je třeba již v úvodu rozhovoru s vyšetřovanou osobou věnovat takovým případům pozornost a na tyto skutečnosti se osoby zeptat.“

d) Osoba má zdravotní stav, jenž vyžaduje trvalé a soustavné podávání léků, jejichž složení může ovlivnit úroveň či charakter snímání fyziologických hodnot

„Vliv léků na psychiku osoby je známý, nemusí se jednat ani o nějaké speciální léky používané v psychiatrii, ale i o léky dnes běžně užívané (např. analgetika, barbituráty, léky upravující krevní tlak apod.). Tyto medikamenty mohou ovlivnit reaktivitu člověka i charakter fyziologických reakcí, které při fyziodetekčním vyšetření snímáme na periférii lidského organismu. Je-li však osoba na těchto léčích závislá a není-li ani po konzultaci s lékařem možno na nějakou dobu užívání těchto léků pozastavit bez nebezpečí pro pacienta, není možno fyziodetekční vyšetření provést, neboť jeho výsledek by nebyl validní.“

e) Osoba je v době provádění fyziodetekčního vyšetření pod vlivem psychotropních látek či alkoholu

Je-li lidský orgán ovlivňován farmaky, drogami či alkoholem, je provádění fyziodetekčního vyšetření nevhodné. Je třeba zhodnotit, zda je osoba je pod vlivem farmak, drog či alkoholu krátkodobě, anebo dlouhodobě, zda jde o jev trvalý či dočasný. Jde-li o jev dočasný, je možno fyziodetekční vyšetření provést po odeznění vlivu těchto látek v lidském organismu. Informace o užití těchto látek mohou být získány v rámci soukromé detektivní činnosti při využití jiných forem, metod a prostředků operativní soukromé detektivní činnosti. Tyto informace mohou být ale získány i v rozhovoru od samotné vyšetřované osoby v úvodu vyšetření, a to až již je toto prováděno metodou polygrafického testování (tedy s vědomím vyšetřované osoby), nebo metodou hlasové analýzy, a to bez ohle-

du na to, zda je toto vyšetření prováděno s vědomím, či bez vědomí vyšetřované osoby.

f) Osoba je závislá na užívání léků a vynechání jejich používání by mohlo mít nežádoucí abstinenční příznaky

Zatímco v předchozím případě se jednalo o léky ordinované lékařem nebo drogy či alkohol požívané dosud bez abstinenčních příznaků, v tomto případě se jedná o dlouhodobé požívání farmak, drog či alkoholu v takovém rozsahu, že u osoby je na ně již vypěstován návyk. Fyziodetekční laboratoř kriminalistického ústavu Policie ČR nemá s tímto jevem dosud dostatečné zkušenosti a ani dostatečně zpracované statistické výsledky výzkumu.

„Odborná literatura však uvádí, že v těchto případech fyziodetekční vyšetření nelze prakticky provést, neboť při přerušení podávání léků, v některých případech může jít i o drogy, nastupuje vliv abstinenčních syndromů, jejichž působení na lidský organismus je tak výrazné, že lze předpokládat jednoznačné překrytí jakékoli jiné reakce. Uvedené závěry je možno vyslovit i v případě alkoholové závislosti, i když zde mohou být určité výjimky.“

g) Osoba je ve stavu výrazného vyčerpání či únavy, případně v nepříznivém psychickém stavu

Tyto psychické stavy mohou být vyvolány jakýmkoli vnějšími či vnitřními vlivy. Vyčerpání či únava může být ať již fyzické či psychické povahy. Takovéto stavy nedovolují osobě obecně plně se soustředit, což by se samozřejmě projevilo i při soustředění se v rámci fyziodetekčního vyšetření.

„K provedení fyziodetekčního vyšetření by se měla osoba dostavit v takovém psychickém a fyzickém stavu, který by neovlivňoval, nebo alespoň nemohl výraznějším způsobem ovlivnit reaktivitu vyšetřované osoby, příp. nevážel do jejich reakcí takové projevy, jejichž původ by byl jinde než v podnětech obsažených v pokládaných otázkách. Praxe prokázala, že výrazné negativní vliv na výsledek vyšetření má např. skutečnost, že osoba bezprostředně předtím ukončila pracovní směnu, podrobila se výslechu k dané věci, účastnila se pohřbu oběti či se účastnila některého psychologicky náročného vyšetřovacího úkonu (identifikace oběti, rekonstrukce činu apod.). Reaktivita osoby je v těchto případech negativně ovlivněna např. menší schopností plně se soustředit na pokládané otázky z důvodů fyzické únavy, neschopnosti odtrhnout myšlenky od předchozí psychicky silně emotivní události, která je ještě v mysli příliš živá. V takových případech je lépe vyšetření odložit.“

Okolnosti negativně ovlivňující či omezující použití fyziodetekce:

a) Osoby mají systém pojmů a hodnot odlišný od běžné populace

S ohledem na skutečnost, že základním principem fyziodetekčního vyšetření je

snímání a registrace fyziologických hodnot jakožto odrazu psychických reakcí na určité psychické podněty a jejich odezvy na periférii organismu, proto je také třeba aby právě tyto podněty byly pro vyšetřovanou osobu srozumitelné. Psychickými podněty jsou otázky kladené vyšetřované osobě a odpovědi vyšetřované osoby na ně. Zejména pak jsou významné nepravdivé odpovědi.

„K tomu, aby tato nepravdivá odpověď byla dostatečně silným podnětem, je třeba, aby si osoba uvědomila, že lže, aby se tedy jednalo o lež vědomou. Jedině tehdy je odpověď silným psychickým podnětem, který vyvolá příslušnou fyziologickou reakci. Nemusí se však jednat pouze o jednoznačnou lež, tedy skutečnost odporující pravdě, ale může jít i o odpověď, která je pouze polopravdou, to znamená, že její určité prvky jsou pravdivé a zbytek je zkreslen, nebo je odpověď pravdivá jen zčásti a osoba k dané věci něco tají. Všechny tyto situace předpokládají, že osoba vědomě odpovídá nepravdivě a tuto situaci si plně uvědomuje. Není-li tomu tak, znamená to, že osoba si neuvědomuje, že odpovídá nepravdivě, a ani v lidském organismu není vyvolána příslušná fyziologická reakce.“

S takovouto situací se můžeme setkat u takových osob, které lze objektivně označit za chronické lháře případně u osob, u nichž má lež a pravda odlišné postavení v žebříčku pojmů a hodnot, a proto u nich také lež není pokládána za negativní lidskou vlastnost. Není to však zcela jednoznačné a nelze v tomto případě zcela vyloučit použití fyziodetekčního vyšetření. Je však třeba předpokládat možné snížení průkaznosti takového vyšetření.

b) Je předpoklad, že osoba spáchala čin či se dopustila inkriminovaného jednání v době, kdy byla ovlivněna schopnost jejího vnímání a zapamatování, a to ať již alkoholem či farmaky

Jde o případy, kdy osoba v době spáchání činu či v době, kdy se dopustila jiného jednání, které má být předmětem zájmu a s tím souvisejícího fyziodetekčního vyšetření, má tzv. okno.

„V těchto případech totiž hrozí nebezpečí, že osoba si z celého průběhu děje zapamatovala pouze některé jeho fáze, které nemusejí být ani fázemi rozhodujícími – důležitými pro daný čin nebo událost. Při vyhodnocování výsledků fyziodetekčního vyšetření je pak možno z reakcí osoby usoudit, že zná některé detaily průběhu děje nebo události, nereguluje však na události nebo skutečnosti klíčové, důležité pro posouzení, zda osoba zná taková fakta a skutečnosti, které může znát jen pachatel činu.“

V těchto případech je proto také velmi obtížné, někdy dokonce i nemožné posoudit z výsledků vyšetření, může-li vyšetřená osoba přicházet v úvahu jako pachatel činu, nebo jaký byl skutečný průběh zájmového děje a v jakém vztahu k němu tato osoba je (zda se spolupodílela či pouze přihlížela apod.).

c) Osoba je ovlivněna sdělovacími pro-

středky, které poskytly množství podobných a konkrétních informací o případu, jež pak nelze odlišit od informací, které může znát jen osoba, jež se činu, jednání, děje apod. přímo účastnila

Cílem fyziodetekčního vyšetření je zjistit, zda osoba zná určité skutečnosti a zda jejich znalost se snaží zatajit.

„Jestliže však osoba uvede, že určité skutečnosti, které může znát pouze pachatel nebo další osoby, o kterých se již hovořilo, zná z jiného zdroje, než je místo činu nebo události, není možno jednoznačně zjistit, je-li tomu tak. Osoba nám na tyto otázky odpovídá kladně s tím, že jí to bylo sděleno např. při výslechu, četla to v novinách, slyšela v tramvaji apod. Reakce na tyto otázky je pak bez fyziologických změn, neboť osoba tuto skutečnost opravdu zná. V takových případech je zpravidla velmi obtížné s odstupem času zjistit, zda ji takové skutečnosti opravdu někdo při výslechu řekl či ne.“

Případně osoba může na takovéto otázky, jsou-li formulovány ke znalosti skutečnosti, reagovat, ale nikoli proto, že byla na místě události, ale že o podrobnostech činu, děje či události pouze slyšela. Proto pro sestavení série otázek k fyziodetekčnímu vyšetření je třeba vyhledat takové skutečnosti a momenty, které nebyly publikovány a které jsou tedy také průkazné.

JUDr. František Brabec
čestný prezident ČKDS
a výkonný ředitel České sekce ESOB

Použitá literatura (zdroje citací):

- 1) Widacki, Jan (Dr., Polsko). Několik poznámek o zkoumání vlivu emocí na změnu hlasu jako metody zjišťování pravdy. Čs. kriminalistika. Roč. XI / 1978, č. 2, str. 152.
- 2) Mikšík, Oldřich a kolektiv. Úvod do psychologie. Naše vojsko. Praha 1966. Str. 143.
- 3) Soukup, Jaroslav. Psychologie. MV Praha 1961, str. 158.
- 4) Kohout, Josef (plk. JUDr. – Kriminalistický ústav FKP FPS Praha); Vraná Jana (podplk. JUDr. – Kriminalistický ústav FKP FPS Praha). Fyziodetekční vyšetření a policejní praxe. Kriminalistický sborník 12. Ročník 1992. Str. 477–478.

BEZPEČNOSTNÍ TECHNOLOGIE A SLABOPROUDÉ SYSTÉMY

ABAS IPS MANAGEMENT

WWW.ABASCO.CZ

CHRÁNÍME VÁS
JIŽ OD ROKU
1992

ABAS
IPS MANAGEMENT

KPKB
KOMORA
PODNIKŮ
KOMERČNÍ
BEZPEČNOSTI

Proč samotná videokamera nestačí

Videokamery se staly nedílnou součástí našeho života. Potkáváme je na každém kroku, ať už jde o veřejný prostor či soukromé objekty. S přibývajícím počtem videokamer rostou i nároky na osobu, která záběry vyhodnocuje, nebo na množství lidí, kteří takovou činnost vykonávají. Výzkumný projekt z britského policejního vědeckého a vývojového oddělení zjišťoval dopad sledování postupně se zvyšujícího počtu monitorů s obrazem na pozornost člověka.

Z tohoto výzkumu vyplynulo, že při pozorování jedné obrazovky je úspěšnost obsluhy zachytit (nebezpečnou) událost přibližně 90%. U čtyř monitorů se přesnost sníží na 74 %, u šesti na 58 % a u devíti monitorů na pouhých 53 %. Odehrává-li se událost v pozadí obrazu, je přesnost ještě nižší. I díky tomu slouží většina videokamer spíše pro zpětný monitoring než jako prevence nebezpečných událostí.

Jak situaci řešit

Ve společnosti JALUD Embedded přicházíme s inovativním řešením, které ulehčuje práci operátora u videokamer, ale především zkracuje reakční dobu při kritické události a pomáhá tak zachraňovat životy i minimalizovat škody na majetku.

Naše zařízení Sound Event Detector (SED) dokáže rozpoznat nebezpečné události na základě zvukové analýzy a upozornit na ně operátora pomocí alarmu, dokonce mu umí i ukázat, kterou videokameru sledovat pro vyhodnocení situace. Jsou-li v oblasti události tři naše zařízení, dokážeme za pomoci triangulace určit polohu a směr pohybu zdroje zvuku. Přidáváme tak kamerám další smysl – ucho. Aktuálně naše řešení dokáže rozeznat lidský křik, střelbu, rozbití skla, výbuch bomby, připravujeme i detekci autonehody. SED dokáže rovněž měřit hluk ve svém okolí, porovnávat ho s průměrnou hladinou zvuku v dané oblasti a zobrazovat tak mapy hluchnosti, tzv. „heatmapy“, což další nástroj ke sledování neobvyklých událostí.

Fungování a další výhody

SED využívá vlastní algoritmus řízený nejmodernější technologií strojového učení s optimalizovanou architekturou hlubokých neuronových sítí s databází přes 350 000 vzorků dat, analyzuje běžné zvuky z pozadí prostředí a přizpůsobuje se jim. Pokud detekuje nežádoucí zvukovou událost, klasifikuje ji a následně spustí alarm, který informuje uživatele, a ten může okamžitě reagovat a situaci řešit. Člověk v průměru potřebuje k nahlášení nebezpečné události bezpečnostním složkám přibližně 7 minut, SED to zvládne do 5 sekund.

SED zpracovává všechna data přímo na

DETEKCE ZVUKU

ROZŠÍŘENÍ SCHOPNOSTI VIDEOKAMER A NÁSTROJ PRO VČASNÉ INFORMOVÁNÍ O NEBEZPEČNÉ UDÁLOSTI

JAK SED FUNGUJE

Krok 0: Adaptace

SED analyzuje běžné zvuky pozadí z prostředí, ve kterém se nachází, a přizpůsobuje se jim.

Krok 1: Detekce

SED detekuje nežádoucí zvukovou událost, která je v prostředí neobvyklá.

Krok 2: Extrakce

SED zpracovává vstupní zvukový signál a extrahuje jeho vlastnosti, díky čemuž je možné je klasifikovat.

Krok 3: Klasifikace

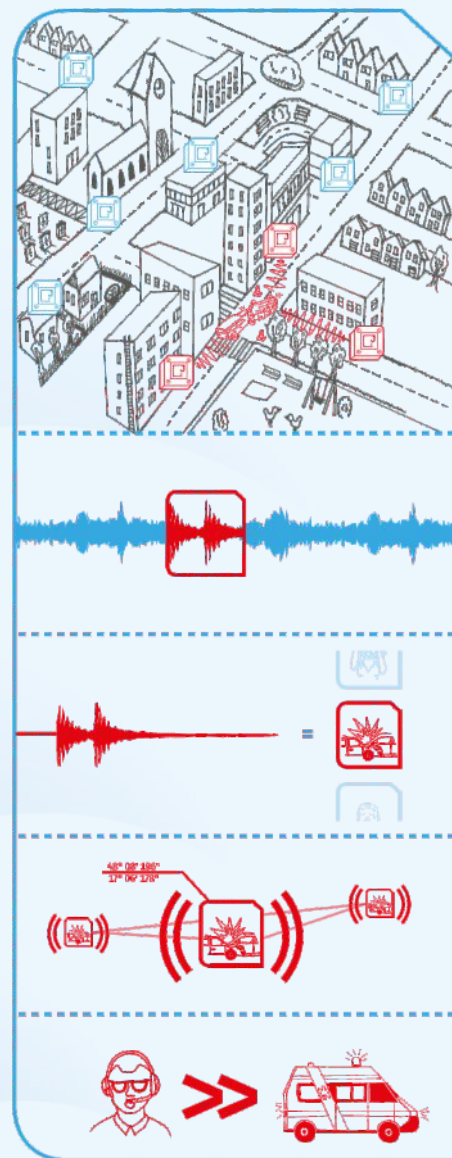
SED klasifikuje zvukovou událost a rozpozná, zda spadá do nějaké z nežádoucích kategorií.

Krok 4: Vyhodnocení

SED spustí alarm, pokud je událost vyhodnocena jako nežádoucí a nebezpečná.

Krok 5: Oznámení

SED okamžitě informuje operační středisko a pomoc je povolána.

zařízení a ven posílá pouze informace o místě, čase a druhu události, je tudíž plně v souladu s GDPR a má minimální požadavky na přenos dat.

Vyrábíme vlastní zařízení s variantou pro venkovní i vnitřní použití a díky schopnosti odolat teplotám -40 až +60 stupňů jsou možnosti jeho využití v praxi velmi široké. Je kompatibilní s jakýmkoli monitorovacím systémem a u některých výrobců videokamer je možné SED integrovat přímo do videokamery.

Nabízíme různé druhy napájení i přenosu dat, takže SED je schopen pružně reagovat na potřeby zákazníka. Naše zařízení může fungovat i nezávisle na videokamerách, a je ho tedy možno využít i v místech, kde není vybudovaná infrastruktura pro kamerové systémy. Zařízení je plně certifikované pro použití

v rámci EU, Brazílie, USA a Kanady.

V České republice dlouhodobě spolupracujeme s městem Plzeň, které se tak stalo prvním městem v Evropě, jež takovou technologii využívá. Naše zařízení je integrováno i v Ostravě, nově spolupracujeme s Fakultní nemocnicí Plzeň. V zahraničí jsou zařízení SED instalována například v Amsterdamu, Sao Paulu, Panamě, Hondurasu a aktuálně běží několik zkušebních projektů i v Anglii a Americe.

Alena Rabušicová

Business development manager

JALUD Embedded s.r.o.

info@jalud-embedded.com

<https://soundeventdetector.eu/cs/>

DIGITÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ MATERIÁLY

PRO BUDOUCÍ POLICISTY A PŘÍSLUŠNÍKY JINÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ NA BPA BRNO

Na Bezpečnostně právní akademii v Brně byl na sklonku roku 2019 zahájen projekt s názvem Digitální a virtuální vzdělávání. Jak název napovídá, projekt je zaměřen na rozvoj a inovace odborného vzdělávání a digitálních kompetencí žáků i učitelů.

Uvedený projekt navazuje zejména na klíčové a odborné kompetence stanovené rámcovým vzdělávacím programem oboru Bezpečnostně právní činnost – 68-42-M/01. Žáci získávají znalosti a dovednosti v oblasti kriminalistické techniky, kriminalistické taktiky, oprávnění a povinností policistů, příslušníků dalších bezpečnostních sborů i dalších subjektů působících v sektoru bezpečnosti osob a majetku. Oblast právního vzdělávání zahrnuje témata z ústavního, pracovního, občanského, správního a trestního práva.

V projektu jsou vytvářena vzdělávací interaktivní prostředí pro předměty kriminalistika, bezpečnostní příprava a právo. Právě tyto předměty jsou páteří pro budoucí absolventy, kteří nachází nejčastěji uplatnění v profesích týkajících se ochrany a bezpečnosti osob a majetku (nejčastěji Policie ČR).

Tato digitální vzdělávací prostředí budou pilotně ověřena a vyzkoušena žáky na třech partnerských školách - Střední odborná škola Hranice, Střední škola André Citroëna Boskovice a Bezpečnostně právní akademie Ostrava. Po otestování budou vytvořena vzdělávací prostředí k dispozici zdarma školám obdobného typu, ale i široké veřejnosti.

Součástí prací na projektu je i vytváření virtuální reality k výcviku kriminalistických úkonů na místě činu. Jednak jsou vytvářena virtuální prostředí (místnosti v bytě, domě) tematicky zaměřené na výskyt jednotlivých druhů kriminalistických stop, jednak virtuální prostředí s komplexním výskytem různých druhů kriminalistických stop. Cílem je vytvořit moderní nástroj pro výcvik žáků v oblasti kriminalistické techniky a ohledání místa činu. Výhodou uvedeného nástroje je určitá standardizace výcviku při zachování možnosti měnit charakter prostředí – místa činu. Kromě nové technologie bude samozřejmě součástí také metodika k efektivnímu využívání virtuálních prostředí a evaluační nástroj pro určení kvality vzdělávacího nástroje.

Název programu: Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Číslo výzvy: 02_18_067

Název výzvy: Výzva č. 02_18_067

pro Implementaci strategie digitálního vzdělávání II v prioritní ose 3 OP

Žadatel/příjemce: Bezpečnostně právní akademie Brno, s.r.o., střední škola

IČ příjemce: 25335791

Název projektu CZ: Digitální a virtuální vzdělávání

Registrační číslo projektu:

CZ.02.3.68/0.0/0.0/18_067/0012337

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ojedinelé a největší mezinárodní setkání obecních a městských policí ve střední Evropě

VII. Mezinárodní konference obecních policí

29. – 31. 3. 2023, Olomouc

SOUKROMÉ BEZPEČNOSTNÍ SLUŽBY A KRITICKÁ INFRASTRUKTURA

Kritická infrastruktura je v České republice definována zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, kde nalezneme také definici evropské kritické infrastruktury. Do tohoto zákona se definice dostaly v rámci implementace Směrnice Rady 2008/114/ES ze dne 8. prosince 2008, o určování a označování evropských kritických infrastruktur a posuzování potřeby zvýšit jejich ochranu, která byla v podmínkách ČR realizována novelizací krizového zákona s účinností od 1. ledna 2011. Do té doby byla problematika kritické infrastruktury a její ochrany řešena dokumenty nelegislativního charakteru.

Společně s novelou krizového zákona bylo novelizováno i nařízení vlády č. 462/Sb. a přijato nové nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury (do současné doby již třikrát novelizované). Příslušné ustanovení krizového zákona definuje kritickou infrastrukturu jako „prvek kritické infrastruktury nebo systém prvků kritické infrastruktury, narušení jejichž funkce by mělo závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu.“ Ze samotné definice ovšem nelze přímo určit konkrétní prvky kritické infrastruktury. Jejich určování vychází z průřezových a odvětvových kritérií,

kteřá jsou stanovena ve zmíněném nařízení vlády.

Průřezová kritéria zahrnují soubor tří základních hledisek pro posuzování závažnosti vlivu narušení funkce prvku kritické infrastruktury – hledisko zdravotní, hledisko ekonomické a hledisko zásadního dopadu na kvalitu života veřejnosti.

Odvětvová kritéria představují konkrétní provozní nebo technické hodnoty pro určení prvku kritické infrastruktury, a to pro celkem devět odvětví – energetiku, vodní hospodářství, potravinářství a zemědělství, zdravotnictví, dopravu, komunikační a informační systémy, finanční trh a měnu, nouzové služby a veřejnou správu. Pro dovysvětlení odvětvových kritérií bych uvedla, že pro některá odvětví jsou jako kritéria označena konkrétní provozní nebo jiná zařízení. Například v odvětví energetiky to jsou dispečinky výrobce elektřiny a provozovatelů přenosové nebo distribuční soustavy, v odvětví nouzových služeb jsou to všechna operační střediska základních složek integrovaného záchranného systému nebo územní oddělení a stanice Hasičského záchranného sboru ČR.

Prvkem kritické infrastruktury se objekt nebo zařízení nestává automaticky po splnění průřezových a odvětvových kritérií, musí se podrobit procesu určování prvku kritické infrastruktury, který je realizován dvěma způsoby – v závislosti na tom, zda provozovatelem navrhovaného prvku je organizační složka

státu, nebo naopak např. právnická osoba nebo orgán samosprávy.

K dovysvětlení problematiky kritické infrastruktury je třeba vymezit také pojem subjekt kritické infrastruktury, kterým je vždy provozovatel daného prvku kritické infrastruktury, popřípadě prvku evropské kritické infrastruktury. Krizový zákon stanovuje v této souvislosti subjektům kritické infrastruktury konkrétní povinnosti. Jednou z nich je určení styčného bezpečnostního zaměstnance, který spolupracuje při plnění úkolů, jež vyplývají z krizového zákona. Tento styčný bezpečnostní zaměstnanec také komunikuje s orgány krizového řízení a správními orgány a odpovídá za aktuálnost a obsah plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury (jeho zpracování je další povinností subjektu kritické infrastruktury). Plán krizové připravenosti má právním předpisem stanovenou strukturu a existuje také metodika, která zpracování tohoto plánu upravuje. Jedná se o Metodiku zpracování plánů krizové připravenosti podle § 17 až 18 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 29 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Možné zapojení soukromých bezpečnostních služeb (dále jen SBS) lze spatřovat právě ve fázi zpracování plánu krizové připravenosti. Plán krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury se člení na základní, operativní a pomocnou část.

ZÁKLADNÍ ČÁST plánu krizové připravenosti zahrnuje mimo jiné charakteristiku krizového řízení a orgány vytvořené a aktivované k řešení krizové situace. Sem lze zakomponovat povinnosti zaměstnanců SBS při řešení krizové situace jako součást například týmu reakce na ohrožující událost. Dále je v základní části uveden přehled a hodnocení možných zdrojů rizik a analýzy ohrožení. K tomu je nezbytné provedení analýzy rizik v působnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby (subjektu kritické infrastruktury). Při provedení této analýzy je možné využít služeb SBS a jejich bezpečnostních analytiků. Je známo, že řada SBS nabízí svým potenciálním klientům provedení kompletní analýzy rizik v rámci jejich smlouvy, některé mají tuto službu zpoplatněnou. Zde bych viděla velkou výhodu spojení analytického týmu, kde by analýza byla prováděna jak odborníky SBS, tak vedoucími zaměstnanci subjektu kritické infrastruktury. Ve spojení těchto dvou stran shledávám velký potenciál k provedení kvalitní analýzy. Stejně tak je možné využít odborníky SBS na vyhodnocení dopadů konkrétních hrozeb na činnost prvku kritické infrastruktury. Zde se jedná zejména o vyhodnocení možných dopadů hrožících mimořádných událostí nebo krizových situací, nicméně shledávám vhodným vyhodnocení hrozeb v běžném provozu.

OPERATIVNÍ ČÁST plánu krizové připravenosti obsahuje další body, při kterých lze využít služeb SBS. V operativní části bychom mohli využít SBS při definování požadavků na síly a prostředky pro realizaci úkolů a opatření, jež vyplývají z provedené analýzy rizik. Zde je možno smluvně ošetřit například zvýšení počtu bezpečnostních pracovníků

SBS na požádání, či za krizové situace, která by subjekt kritické infrastruktury, respektive jeho prvky, ohrožovala. Stěžejním bodem operativní části plánu krizové připravenosti, kde zmíníme použití SBS, je způsob zabezpečení akceschopnosti právnické a podnikající fyzické osoby pro zajištění provedení krizových opatření a ochrany jejich činností. V první řadě se jedná o popis systému fyzické ochrany se zaměřením na fyzickou ostrahu, technickou ochranu a režimová opatření.

Ke všem těmto bodům lze použít SBS vztáhnout. Fyzickou ostrahu nejčastěji zabezpečujeme bezpečnostními pracovníky SBS, kteří kontrolují dodržování nastavených režimových opatření a ke své práci využívají i prvky technické ochrany. K činnosti fyzické ochrany prvku kritické infrastruktury je možno zpracovat celou řadu dokumentů, které upravují činnost bezpečnostních pracovníků v rámci běžného provozu i v rámci zvládnání mimořádných událostí nebo krizových situací. Pro bezpečnostní pracovníky je stěžejním dokumentem Směrnice pro výkon ochrany, ke které lze dopracovat celou řadu metodik a postupů řešení jednotlivých situací. Osvědčenou metodou mohou být check listy řešení různých situací. Seznam těchto dokumentů je také možno v plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury uvést.

POMOCNÁ ČÁST plánu krizové připravenosti může obsahovat smlouvu uzavřenou s konkrétní SBS, včetně výčtu činností bezpečnostních pracovníků.

V příspěvku jsem uvedla, kde shledávám propojení ochrany prvku kritické infrastruktury se službami, které posky-

tují soukromé bezpečnostní služby, a jak jejich využití zahrnout přímo do plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury. Je důležité si uvědomit, že SBS není možno využít k ochraně všech typů prvků kritické infrastruktury. Některé prvky, jejichž provozovatelem je organizační složka státu, mají pro svou ochranu jiné možnosti, například vlastní bezpečnostní pracovníky, popřípadě příslušníky Policie ČR nebo Armády ČR. Vždy záleží na možnostech a povinnostech provozovatele i vůči jiné legislativě. Mám na mysli například přístup k utajovaným informacím a podobně.

Závěrem bych ráda konstatovala, že soukromé bezpečnostní služby k ochraně některých prvků kritické infrastruktury využít lze, ale je třeba věnovat dostatek pozornosti řízení jejich činnosti, výcviku a kontroly.

**Ing. Hana Fojtášková Petřeková, LL.M.
Ing. Petr Mirovský, LL.M.**

Zdroje:

- Ochrana kritické infrastruktury, Ministerstvo vnitra ČR [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2022 [cit. 2022-07-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/ochrana-kriticke-infrastruktury-ochrana-kriticke-infrastruktury.aspx>
- Kritická infrastruktura. Asociace kritické infrastruktury ČR [online]. [cit. 2022-07-26]. Dostupné z: <https://www.akicr.cz/kriticka-infrastruktura/>
- KOLÉNAK, Ivan. Studijní opora – Krizové řízení ve veřejné správě. ČVUT v Praze, 2022. Dostupné také z: https://predmety.fbm.cvt.cz/sites/default/files/predmet/3679/metodicka_prirucka/F7PMCKRVS_20220214_083856_831b3f38725bb703d7256eb496e961a.pdf
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Metodika zpracování plánů krizové připravenosti podle § 17 až 18 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 29 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů

STRACH

V nedávné i současné době se v médiích objevuje denno-denně spousta zneklidňujících informací – o covidu a omikronu a jejich neblahých účincích na člověka, o přírodních katastrofách, o válce na Ukrajině, o zdražování základních životních potřeb, bydlení, energií... Pustí-li si člověk televizi, valí se na něj zprávy vesměs negativního rázu. Člověk by musel být vůči těmto zprávám imunní, aby se jej nijak nedotkly a pouštěl je „jedním uchem sem a druhým ven“. Jenže to není možné.

Zejména poslední, válečné události jsou příliš čerstvé a mají dopad nejen na celkové socioekonomické klima, ale zejména na psychiku a zdraví každého z nás. Eskaluje zdražování, a to ještě nevíme, co všechno nás čeká v různých sférách života v blízké budoucnosti vzhledem k příchodu stovek uprchlíků a snaze státu postarat se o ně. To všechno se nějak dotýká každého z nás, i když to vnímáme každý po svém. To, jak se s nastalými problémy vypořádáváme, záleží do značné míry na našich dispozicích, na tom, jak intenzivně vnímáme klima, jež nás obklopuje, a jak odolnou máme psychiku.

V následujících řádcích bych se ráda zaměřila na jeden ze zásadních průvodních jevů naší současnosti, jež ovlivňuje naši psychiku – a to je strach. Strach z toho, abychom neonemocněli, aby válka nepřekročila naše hranice, abychom nepřišli o naše dosavadní jistoty, abychom měli co jíst...

Kde se strach bere?

Strach vzniká v mozku, v párové mozkové struktuře všech obratlovců, ve střední části spánkového laloku. Tady se ukládají vzpomínky s emocionálním obsahem a vznikají reakce na podněty, mezi které patří mimo jiné i strach. Eventuální poruchy mozku ovlivňují pak subjektivní vnímání reality a zapíčíňují duševní poruchy, jako jsou například deprese, různé sociální fobie, či dokonce bipolární porucha.

Strach je jedním ze základních a vývojově nejstarších pocitů determinujících život člověka od jeho prvopočátků. Nepochybně ho zažíval již pračlověk, který se staral, zda má dost potravy pro obživu tlupy, zažívali a zažívají ho lidé v do-

bách epidemií, kdy se bojí o to nejcennější, o život, začíná ho v různých podobách každý z nás... Vojevůdce, aby nepohrál bitvu, řadový voják, aby nepadl.

Strach většinou existuje v našich myšlenkách, v naší fantazii, bývá však často spojen s realitou. Jeho kořeny jsou složitě, proto se s ním tak obtížně bojuje. Rozeznáváme strach obranný i útočný, přičemž oba jsou vzájemně propojeny a motivují lidstvo k řadě nevysvětlitelných činů. Obranný strach nás vede k vymýšlení způsobů, jak se před něčím ochránit, ale stejnou motivaci může mít i strach útočný. Žádný tvor na planetě nemá tak širokou škálu emocionálních projevů jako člověk.

Přestože se strach původně vyvinul jako negativní, varující emoce, pro řadu lidí jsou určité formy strachu dokonce příjemné a často si jej úmyslně vyvolávají – vyprávěním hrůzostrašných příběhů a historek, sledováním hororů nebo vyhledáváním adrenalinových situací.

Jaký může strach být?

Strach může být atavistický, vrozený, jiný zase naučený. Strach atavistický jsme zdědili v genech po předcích a potřebujeme ho k přežití. Strach naučený vzniká zpravidla po děsivých prožitcích a je úzce spojený s prožívanou realitou. Naučený strach vzniká na základě zkušenosti, je nakažlivý, přenosný, ovlivňovaný kulturou, náboženstvím, prostředím, ve kterém žijeme.

Bojíme se někdy nesmyslně – třeba čertů či vodníků, čísla třináct či pátku třináctého. Ve spojitosti se strachem vznikla i řada pověr a lidových rčení. Například „Kdo chce kam, pomozme mu tam“, „Kam nechodí slunce, chodí lékař“, „Strach má velké oči“, „Černá kočka přes cestu nosí smůlu“.

Většinou má však strach racionální základ, bývá konkrétnější a má různé podoby, dané různou intenzitou prožitků. Někdy může jít třeba jen o lehké, méně zřetelné a krátkodobé obavy, jindy naopak o dlouhodobý, plíživý a ničivý stres.

Hrůza, děs či zděšení jsou vystupňované formy strachu, jež dost často ústí v afekt. Afekt je prudká reakce, doprovázená silnou emocí, kdy se člověku „zastaví rozum“ a dělá bez rozmyslu, co by za jiných okolností nedělal. Bouchá pěstí, tiská dveřmi, nábytkem, rozbíjí, křičí... Ve vypjatých situacích se i z flegmatika, kterého jinak nic nerozhází, stává vztekoun.

Výbuchy vzteku jsou jakýmsi vnitřním ventilem pro uvolnění napětí, ale pokud jsou časté a dlouhodobé, narušují mezilidské vztahy a soužití. Cholerik se zpravidla nechá raketovou rychlostí vyvést z rovnováhy, je snadné jej vtáhnout do konfliktu, rozčílí ho často sebemenší podnět. Melancholik naproti tomu bývá apatický, na první pohled je mu všechno jedno, projevy emocí zadržuje, jeho nálada i skutky nesou nádech pesimismu. Právě na melancholiky dopadá současná zhoršující se celospolečenská situace nejtěživěji, protože nejvíce podléhají pesimistickým emocím a náladám, všechno prožívají hlouběji než ostatní, drží to v sobě a trápí se často i jen představami – co by mohlo být, kdyby...

Jak se chovat k různým typům lidí ve vyhraněných situacích?

Co hlavně potřebuje cholerik a nervák, či naopak melancholik nebo flegmatik, klidás? Stručně řečeno excitovaný člověk potřebuje především porozumět sám sobě – svým emocím, pocitům, myšlenkám. Proto je dobré nechat ho ve vypjaté chvíli být, nedostat se s ním do konfliktu, neprojevit nejistotu a nerozhodnost, jinak převezme iniciativu a své projevy ještě vystupňuje. Je také dobré přejít v dané chvíli bez povšimnutí a kritiky některé nevhodné neúmyslné projevy v jeho chování – třeba okusování nehtů, posmrkávání, tiky. Především však potřebujeme zjistit a pochopit, z čeho jeho projevy plynou, jak a proč se právě tak momentálně cítí. Jeho emoce jsou ve chvílích rozčilení protipólem racia a obě tyto oblasti vedou spolu tuhý boj. Je obtížné říci, kde se skrývá pravda, zda v citech či v rozumu takového člověka.

Je štěstí, že převažující většina z nás je z hlediska temperamentu „namíchaná“, málokdo má temperament čistého typu, nemluvě o širším chápání fungování lidské psychiky. Například v případě vztekouna nezná lékařský slovník termín „neurotik“. To, že je ně-

kdo „na nervy“, třeba ze strachu o budoucnost, z něj ještě nedělá adepta psychiatrické kliniky. Psychicky labilní lidé mohou mít řadu pozitivních vlastností. Problém nastává, až když u těchto lidí výbuchy vzteku, nebo naopak míra apatie přesáhnu určitou mez.

Jak s těmito lidmi jednat?

Hlavně se v komunikaci s jedincem, zřetelně zmítaným strachem, nenechme vyprovokovat, za všech okolností se snažme zachovat klid a celou komunikaci vedme na dospělý úroveň. Můžeme nanejvýš prohodit (v případě „nerváka“) něco úsměvného, ne však zesměšňujícího a urážejícího – raději nereagujeme vůbec, jen se zhluboka nadechneme a pomalu vypustíme nahromaděnou „páru“.

I takto se můžeme k vyhroceným situacím postavit. Pokud má situace tendenci se opakovat, je dobré vznést na všechny zúčastněné tzv. společný dotaz typu „Co s tím teď uděláme?“ a snažit se o porozumění, respektovat se, dodržet pravidla účinné komunikace, pozorně se navzájem vnímat a soustředit se na sebe.

Budme asertivní!

Při jednání s komplikovanými lidmi, zmítanými emocemi strachu a obavami o budoucnost, doporučuje psychologie jako účinnou metodu tzv. asertivní komunikaci, asertivní přístup.

Málokdo z nás tuto strategii ovládá a ví, co všechno obsahuje. Její hlavní podstatou je nenechat se v řeči vtáhnout ani do agrese, ani do totální letargie. Nereagujeme tedy hned, raději chvíli počkejme, svou reakci se snažme nejprve promyslet.

Asertivita předpokládá vzájemnou a otevřenou komunikaci. Prostředkem k tomuto cíli je jak obsah, tak tón toho, co sdělujeme. Obojí respektuje práva druhých a je přiměřené dané situaci. Neútočme, neprosazujeme se, ale ani zbytečně neustupujeme. Spíše se vyjadřujeme sami za sebe, zdůrazněme, jak my sami komunikovanou událost vnímáme.

Vznášejme hodně dotazů, nad jejichž odpověďmi je člověk nucen přemýšlet. Tady přicházejí ke slovu, je-li partner v komunikaci alespoň trochu rozumný, hlavně jeho racionální úvahy, které v konečném důsledku pak tlumí neblahé emoce. Kladme jednoduché, srozumitelné dotazy, jednoznačně formulujeme své požadavky. Asertivita v řeči spočívá nejen v jejím obsahu, ale i ve způsobu řeči. V hlasové intonaci a rychlosti

mluvy, v pomlkách. V hlasové intonaci se naše emoce, včetně projevů strachu či nervozity, odrážejí nejvíce.

Když hovoříme o asertivitě a zachování klidu, týká se to i neverbální stránky naší řeči. Odpusťme si prudkou gestikulaci, dramaticky se měnící výrazy obličeje, vykulené oči, kontrolujme řeč celého těla. Tato stránka našeho kontaktu je obvykle nevědomá, proto ji nepodceňujeme a všimněme si jí!

Řada dnešních lidí trpí kromě strachu též poruchou myšlení a obecně rozumových a dalších schopností. Porucha emocí bývá někdy doprovázena i bludy, halucinacemi či poruchou vlastní osobnosti. Proto při rozhovoru zachovejme ostražitost a dobrou orientaci v čase i prostoru. V dnešní době má dost lidí při řeči zbytečně nevyrovnaný tón. Na to je třeba dávat si pozor, zejména mluvíme-li s psychicky exaltovanými lidmi o nemocech či válce, nebo o jejich perspektivách. Nevědomky tak dávají najevo svůj strach. Strach je tzv. emoce přenosná, hlavně její vnější projevy. Jsme na ně hákliví a mají velkou sugestivní sílu, bez rozmyšlení přecházejí z člověka na člověka. Strach podporuje sugestibilitu člověka, proto se říká, že „strach má velké oči“. Emoce se totiž bytostně dotýkají naší podstaty a nesouvisí s rozumem.

Důležitou sugestivní sílu představuje rovněž prostředí, v němž komunikace probíhá. Vzájemné povídání ve dvojici mívá intimnější ráz a hlubší účinek než skupinová diskuse. Ta nebývá z hlediska asertivních doporučení pro řešení lidské emocionalitu příliš vhodná. Lidé se v ní překřikují, neposlouchají se, prosazují se. Proto pro rozhovor s člověkem zmítaným strachem volme vhodné záze-mí, bez většího množství vnějších rušivých vlivů. Zkrátka se snažme být pro svůj protějšek v komunikaci tzv. proaktivní. Zaměstnávejme jeho pozornost, vyprovokujme jej k určité reakci, pro nás výhodné, netvařme se však vítězně. Stačí, když náš protějšek bude sám svou reakcí překvapen.

Za všech okolností respektujme lidskou důstojnost!

Mgr. Zoja Kalivodová, CSc.
psycholožka

AKCE A PROJEKTY POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY TVOJE CESTA

V průběhu roku 2019 byl vytvořen nový jednotný koncept policejní prevence, který sdružuje stávající i nové aktivity. Koncept ve svých třech sekcích cílí především na stanovené priority policejního prezidenta, tedy drogovou kriminalitu, bezpečí v online prostředí a bezpečí v dopravě. Koncept si klade za cíl zejména apelovat na odpovědnost veřejnosti za vlastní bezpečí, včetně odpovědnosti rodičů za bezpečí dětí.

Pro vyhlášené preventivní priority zahrnuje koncept podsekcce „Tvoje cesta online“, „Tvoje cesta v dopravě“ a „Tvoje cesta načisto“.

pplk. Veronika Hodačová
oddělení prevence

TVOJE CESTA ONLINE

Sekce „Tvoje cesta online“ je zaměřena na bezpečnost v digitálním prostředí. Základem je projekt vybudovaný ve spolupráci s ČSOB. Základním výstupem projektu jsou metodiky a návody, jak přistupovat k prevenci kriminality v online prostředí ve vztahu ke školním dětem a rodičům. V roce 2020 bude zahájen společný výukový program, který budou realizovat policejní preventisté a bankovní experti (ambasadoři finanční gramotnosti) na základních školách. Na základní projekt naváže v průběhu roku 2020 preventivně – informační kampaň. Sekce „Tvoje cesta online“ zahrnuje také další aktivity a projekty v dané oblasti.

TVOJE CESTA V DOPRAVĚ

Sekce „Tvoje cesta v dopravě“ je zaměřena na prevenci v silničním provozu. Základem je spolupráce s neziskovou organizací Bezpečně na silnicích o.p.s. (Tým silniční bezpečnosti) na projektu „Markétina dopravní výchova“ a projekt policie „Zebra se za Tebe nerozhledne“. Základním výstupem jsou metodiky, semináře a materiály jak přistupovat k prevenci v silniční dopravě se zaměřením na školní děti a lektory. Pilíř je důležitým bodem policejní prevence zejména do doby, než se podaří ukotvit dopravní výchovu jako povinnou součást školních vzdělávacích programů (předpoklad r. 2025). Oblast bude dále rozšiřována o projekty zaměřené na autoškoly.

TVOJE CESTA NAČISTO

„Tvoje cesta načisto“ cílí na primární protidrogovou prevenci. Základem pilíře je program primární protidrogové prevence TVOJE CESTA NAČISTO vytvořený v roce 2021. Program je veden formou interaktivní přednášky založené na promítání skutečného příběhu, proložené soutěžní hrou a doplněné odborným výkladem policisty k vybraným pojmům trestního a přestupkového práva vztahujícího se k problematice návykových látek, jejich užívání, podávání a prodeje. Cílem programu je interaktivní formou vysvětlit trestněprávní odpovědnost v důsledku užívání návykových látek a posílit tak u dospívající mládeže právní vědomí, prohloubit diskusi o rizicích závislosti a zvýšit u cílové skupiny motivaci ke zdravému životnímu stylu a společenské odpovědnosti. Prostřednictvím témat svobody jednotlivce a respektování zákonů dojít k závěru, že zákony mají nezletilé ochránit před nebezpečími a negativními dopady. Odborným gestorem programu je Národní protidrogová centrála SKPV.